EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2022.10.18.
COM(2022) 547 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK

Az energiaunió helyzetéről szóló 2022. évi jelentés

(az energiaunió és az éghajlat-politika irányításáról szóló (EU) 2018/1999 rendelet alapján)

1. BEVEZETÉS ÉS ÖSSZEFOGLALÓ

Az energiaunió helyzetéről szóló jelentés áttekinti a legújabb szakpolitikai fejleményeket, és ismerteti az energiaunió célkitűzéseinek – köztük az Unió 2030-ra vonatkozó energia- és éghajlat-politikai céljainak – teljesítése felé uniós szinten tett előrelépést. **A jelentés 2022-es kiadása számba veszi az EU jelenlegi energiaválságra adott energiapolitikai válaszait,** és részletesen kifejti azok terjedelmét, várható hatásait és következetességét. Ezt a jelentést az energiaárakra és az ellátásbiztonságra vonatkozó javaslatok kísérik az előttünk álló télre tekintettel.

Oroszország Ukrajnával szemben provokáció nélkül indított, indokolatlan katonai agressziója teljesen felforgatta az energiapiacokat, ami világszerte árfolyam-ingadozást és energiabizonytalanságot váltott ki, és hatással van az EU energiarendszerére. Az EU és tagállamai **dinamikusan átformálják energiastratégiájukat,** hogy az tükrözze az új geopolitikai valóságot, és foglalkozzon a megfizethető energia szükségességével. Ez magában foglalja az EU megbízható partnereitől származó gázellátás növelésére irányuló fokozott intézkedéseket. A 2021 második fele óta tapasztalható **minden eddiginél magasabb energiaárakat** tovább súlyosbította a konfliktus, melynek során Oroszország fegyverként használja az energiaellátást, valamint a nyári időszakban tapasztalt rekordszintű hőmérsékletek is. Elengedhetetlen, hogy a lehető leghamarabb[1], de mindenesetre jóval az évtized vége előtt[2] **felgyorsítsuk a tiszta energiára való átállást, és véget vessünk az orosz energiától való függőségnek**.

A Bizottság által 2022 májusában benyújtott **REPowerEU terv**[3], amely az európai zöld megállapodás teljes körű végrehajtására épít, a jelenlegi példátlan helyzetre adott európai politikai válasz döntő új eleme. Az EU külső energetikai szerepvállalásáról szóló új közös közleménnyel[4] elfogadott terv tartalmaz egy integrált intézkedéscsomagot **az energiamegtakarítás**, **az energiaellátás diverzifikálása és biztonsága**, **a megújuló energiák elterjedésének fellendítése**, valamint **a beruházások és reformok intelligens kombinálása érdekében**. A REPowerEU az energiahatékonyság és a megújuló energia területén fokozza az **„Irány az 55 %!”** intézkedéscsomaggal kapcsolatos jogalkotási javaslatok ambícióit, amelyek jelenleg a jogalkotási tárgyalások előrehaladott szakaszában vannak.

A REPowerEU tervet megelőzte egy **földgáztárolási rendeletre**[5] irányuló javaslat, amelyet a társjogalkotók 2022. június 27-én fogadtak el, valamint az **uniós energiabeszerzési platform** létrehozására irányuló javaslat 2022 áprilisában. Ezeket gyorsan követték a vészhelyzeti beavatkozások, többek között a **Gázmegtakarítás a téli ellátásbiztonságért** elnevezésű közlemény[6], egy **új jogalkotási eszköz** és az **európai gázkereslet-csökkentési terv** annak érdekében, hogy jövő tavaszra 15 %-kal csökkenjen Európában a gázkeresletet, valamint **a magas energiaárak kezelését célzó vészhelyzeti beavatkozásról szóló rendeletre**[7] irányuló javaslat, amelyről politikai megállapodás született az Energia Tanács szeptember 30-i

[1] Az állam-, illetve kormányfők Versailles-i nyilatkozata (2022. március 10. és 11.), 5. oldal, az Európai Tanács 2022. március 24–25-i következtetései, 15. pont.
[2] REPowerEU-közlemény, 2022. március 8., COM(2022) 108 final, 2. oldal.
[3] COM(2022) 230 final.
[4] JOIN(2022) 23 final.
[5] COM(2022) 135 final.
[6] COM(2022) 360 final.
[7] COM(2022) 473 final.

rendkívüli ülésén. Az I. melléklet áttekintést nyújt a 2021 októbere óta emelkedő energiaárak miatt meghozott intézkedésekről.

Az energiaunió helyzetéről szóló 2022. évi jelentés kiemeli, hogy az **energiaunió** elősegíti az európai zöld megállapodás gyorsabb végrehajtását, előmozdítja az energiabiztonságot és az energia megfizethetőségét, ösztönzi a megújuló energia elterjedését, valamint előmozdítja az energiamegtakarítást és az energiahatékonysági intézkedéseket. Részletesen foglalkozik továbbá a szomszédos országoknak nyújtott uniós támogatással és a globális zöld és igazságos energiára való átállás felgyorsítása érdekében létrehozott új partnerségekkel.

Ezzel a jelentéssel együtt a Bizottság minden tagállamról közzétesz egy-egy energiaügyi pillanatképet, amelyek átfogó áttekintést nyújtanak azok energiahelyzetéről. Az energiaunió helyzetéről szóló 2022. évi jelentést kísérő mellékletek hamarosan megjelennek:

- az uniós energiatámogatásokról szóló 2022. évi jelentés,
- az uniós éghajlat-politikai fellépésről szóló 2022. évi eredményjelentés,
- a megújuló energiaforrásokra vonatkozóan 2020-ra kitűzött célok eléréséről szóló 2022. évi jelentés,
- a 2020. évi energiahatékonysági célkitűzések eléréséről szóló 2022. évi jelentés,
- a határokon átnyúló, megújuló energiával kapcsolatos együttműködési projektekben a költségek és a hasznok megosztására vonatkozó útmutató,
- a megújuló energiaforrásból előállított villamos energia pályázati eljárások keretében odaítélt támogatásának teljesítményéről szóló jelentés,
- a tisztaenergia-technológiák versenyképessége terén elért haladásról szóló jelentés,
- az üzemanyagok minőségéről szóló jelentés,
- a szén-dioxid-piac (ETS) működéséről szóló jelentés.

Az energiaunió helyzete 2022-ben – kulcsfontosságú megállapítások

- ***A jelenlegi magas és ingadozó energiaárak valamennyi uniós tagállamban hatással vannak a fogyasztókra****, ami nemcsak az alacsony jövedelmű háztartásokat érinti, hanem az alsó sávban lévő közepes jövedelmű háztartásokat, a kkv-kat és a gazdasági ágazatokat is. 2019 és 2022 között az uniós tagállamok körében az energiakiadások aránya[8] átlagosan több mint egyharmadával nőtt, és egyes országokban csaknem megkétszereződött*[9]*. Az Eurostat adatai szerint mintegy 35 millió uniós polgár (az EU lakosságának körülbelül 8 %-a) nem tudta megfelelően felfűteni otthonát 2020-ban. Az energiaárak ugrásszerű növekedése, amely 2021-ben kezdődött, és 2022 februárjában tovább súlyosbította Oroszország Ukrajna elleni inváziója, a Covid19 okozta válság hatásaival együtt valószínűleg tovább rontotta számos uniós polgár már amúgy is nehéz helyzetét.*

- ***Valamennyi tagállam végrehajtott a magasabb energiaárak kezelésére irányuló intézkedéseket****. A válság elkerülése érdekében a Bizottság „**Az emelkedő energiaárak kezelése: a cselekvés és a támogatás eszköztára**”*[10] *elnevezésű, 2021 októberében kiadott eszköztára kapcsán nemzeti intézkedéseket fogadtak el. Például szabályozott árakat/szociális díjszabást határoztak meg; energiautalványokat és átmeneti*

[8] Ez nem foglalja magában a szállításhoz használt üzemanyag költségét.

[9] Európai Bizottság (előkészületben). Az energiaárakról és -költségekről szóló 2022. évi jelentés.

[10] COM(2021) 660 final.

támogatásokat vezettek be a magánfogyasztók és az üzleti fogyasztók esetében (beleértve a kkv-kat és a gazdasági ágazatokat is). Az energiára kivetett adók és a hálózati tarifák csökkentése további olyan kulcsfontosságú intézkedések, amelyeket a tagállamok meghoznak a magasabb energiaárak végfogyasztókra gyakorolt hatásának enyhítésére. Ezek több esetben fosszilis tüzelőanyagokhoz nyújtott támogatásokat jelentenek, amelyek valószínűleg hatással lesznek az EU céljaira és kötelezettségvállalásaira.

- **Október közepére az *EU-ban* a gáztárolók töltöttsége meghaladta a 91 %-ot**. *2022. október 5-ig 14 tagállam már meghaladta a 80 %-ot, és 2022. november 1-jére jóval túllépte a kitűzött 80 %-os célt.*

- ***Az orosz vezetékes gáz uniós importon belüli részesedése** a 2021. évi **41 %-ról** 2022 szeptemberére **9 %-ra csökkent**. Jelenleg a cseppfolyósított földgáz **(LNG) kulcsfontosságú ellátási forrás**, amely **a teljes nettó uniós gázbehozatal 32 %**-át teszi ki.*

- *2021-ben **az olaj-, szén- és gáztámogatások enyhe növekedést mutattak**, miközben a fosszilis tüzelőanyagból származó villamosenergia-termelés támogatása csökkent, a fosszilis tüzelőanyagok támogatása pedig összességében meglehetősen stabil maradt. **A megújuló energiára nyújtott támogatások** 7 %-kal növekedtek 2020-ban, majd **kismértékben csökkentek 2021-ben**. **Az energiahatékonysági támogatások** visszaestek 2020-ban, de **újra fellendültek 2021-ben**.*

- *Az **EU jelentősen túlteljesítette az Egyesült Nemzetek Éghajlatváltozási Keretegyezményében meghatározott 2020-as kibocsátáscsökkentési célt**, 2020-ban 32 %-kal csökkentetve a belföldi nettó üvegházhatásúgáz-kibocsátást (a LULUCF-ot[11] bele nem értve) az EU-ban. Az előzetes becslések szerint a kibocsátás 2021-ben várhatóan újra fellendül, de a járvány előtti szinthez képest még mindig csökken.*

- *Az **energiahatékonyságra és a megújuló energiára vonatkozóan 2020-ra kitűzött uniós célokat túlteljesítették**. A végsőenergia-felhasználás (FEC) 5,4 %-kal, a primerenergia-felhasználás (PEC) pedig 5,8 %-kal volt alacsonyabb a 2020-as céloknál. A megújuló energia 22,1 %-os arányt ért el az EU teljes bruttó végsőenergia-felhasználásán belül, így meghaladta a 2009-es megújulóenergia-irányelvben megcélzott 20 %-os arányt.*

- *2019-ben és 2020-ban **a megújulóenergia-felhasználás növekedése körülbelül 155,6 Mtoe, illetve 164,6 Mtoe fosszilis tüzelőanyagot váltott ki**. A **fosszilis üzemanyagok használatának ezen elkerülése 2019-ben 43,5 milliárd EUR**, 2020-ban pedig **34,6 milliárd EUR** megtakarítást jelentett az EU-ban.*

- *2022 májusa és augusztusa között **az EU a villamos energiájának addig példátlan 12 %-át napenergiából**; **13 %-át pedig szélenergiából** termelte meg. Az első jelek arra utalnak, hogy **2022 rekordév lesz a fotovoltaikus panelek európai piacán:** a kiépítettségi szint a legnagyobb uniós tagállamok piacain 17–26 %-os éves növekedést produkált. Mindazonáltal **2022 nyarán a vízenergia-termelés 14 %-ról 11 %-ra csökkent** az előző évekhez viszonyítva a folyóknak és a tározóknak a szárazság által előidézett alacsony vízszintje miatt.*

[11] Földhasználat, földhasználat-megváltoztatás és erdőgazdálkodás.

- *A **megújuló energiaforrások villamosenergia-szerkezetben képviselt aránya a 2021-es 37 %-ról 2030-ra várhatóan 69 %-ra fog növekedni**. E folyamat felgyorsítása érdekében elsődlegesen a **nehézkes engedélyezési eljárásokat, a hálózatba való integráció problémáit** és az **az ellátási láncokkal kapcsolatos nehézségeket** kell kezelni.*

- *Az EU továbbra is élen járt a tiszta energiával kapcsolatos kutatásban: a tagállamok folyamatosan növelik az állami K+I beruházásokat, és az EU megerősítette vezető pozícióját az olyan technológiák terén, mint például a tengeri szélenergia. Az EU versenyképességének erősítéséhez azonban a **kutatásba és az innovációba** történő **fokozottabb állami és magánberuházásokra**, valamint **a bővítést és az elterjesztést célzó tevékenységekre** van szükség.*

- *Jelentősen **növekednek az európai hidrogén-értéklánc uniós és nemzeti szintű finanszírozási lehetőségei**. A közös európai érdeket szolgáló fontos projektek mechanizmusa keretében a hidrogén-értéklláncba történő 10,6 milliárd EUR értékű állami beruházást hagytak jóvá a hidrogén-ágazatban megvalósuló magánberuházások ösztönzése érdekében. Körülbelül 10,6 milliárd EUR áll majd rendelkezésre a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében a hidrogénnel kapcsolatos projektek támogatására. Az európai elektrolizátorgyártók elkötelezték magukat, hogy **tízszeresére növelik elektrolizátorgyártási kapacitásukat: 17,5 GW-ra 2025-re.***

- ***A tagállamok intézkedéseket hajtanak végre az energiahatékonyság növelése érdekében minden ágazatban**. Az iparban a vállalkozások mostantól bizonyos esetekben kötelesek végrehajtani az energetikai auditok során megfogalmazott ajánlásokat, ha a megtérülési idő kevesebb, mint 5 év. A hulladékhő hasznosítására irányuló intézkedések jelentős megtakarítási lehetőségeket rejtenek magukban. A tagállamok energetikai felújítási intézkedéseket hajtanak végre, beleértve a szociális lakhatásra és az energiaszegénység leküzdésére irányuló programokat, valamint a középületek, különösen az iskolák, az egyetemek és az egészségügyi infrastruktúra korszerűsítését.*

2. AZ ENERGIABIZTONSÁG FOKOZÁSA, DIVERZIFIKÁCIÓ ÉS AZ EURÓPAI ZÖLD MEGÁLLAPODÁS VÉGREHAJTÁSÁNAK FELGYORSÍTÁSA

A gáz- és villamosenergia-árak minden addigi rekordot megdöntöttek 2022-ben. A villamosenergia-árak Európában az elmúlt évben gyors ütemben emelkedtek, és az elmúlt évtizedekben tapasztaltaknál sokkal magasabb szintet értek el. Ez a dinamika valójában szervesen összefügg a gáz magas árával, amely növeli a gáztüzelésű erőművekben előállított villamos energia árát. **Az árak gyorsan emelkedni kezdtek 2021 második felében**, amikor a világgazdaság a Covid19-világjárvány miatt bevezetett korlátozások enyhítését követően újra erőre kapott. Az ezt követő ukrajnai orosz invázió tovább súlyosbította a helyzetet.

Ugyanakkor **az EU-ban a villamosenergia-termelés a szokásos szint alatt maradt**. **Az idei nyáron tapasztalt rekordszintű hőmérsékletek** megnövelték a hűtéshez szükséges energia iránti igényt, és az aszályok (amelyek kihívások elé állították a vízenergia-termelést) és a magas vízhőmérséklet (amelyek kihívások elé állították az atomenergia-termelést) következtében fokozták a villamosenergia-termelésre nehezedő nyomást. A **szélsőséges időjárási körülmények és azok vizekre gyakorolt hatásai tehát hozzájárultak az energiahiányhoz és a magas energiaárakhoz**, terhet jelentenek a fogyasztók, a vállalkozások és az ipar számára, és visszafogták a gazdasági fellendülést. Az energia- és

élelmiszer-nyersanyagárakra nehezedő további kínálati nyomás növeli **a globális inflációs nyomást, ami rontja a háztartások és a gazdaság vásárlóerejét**.

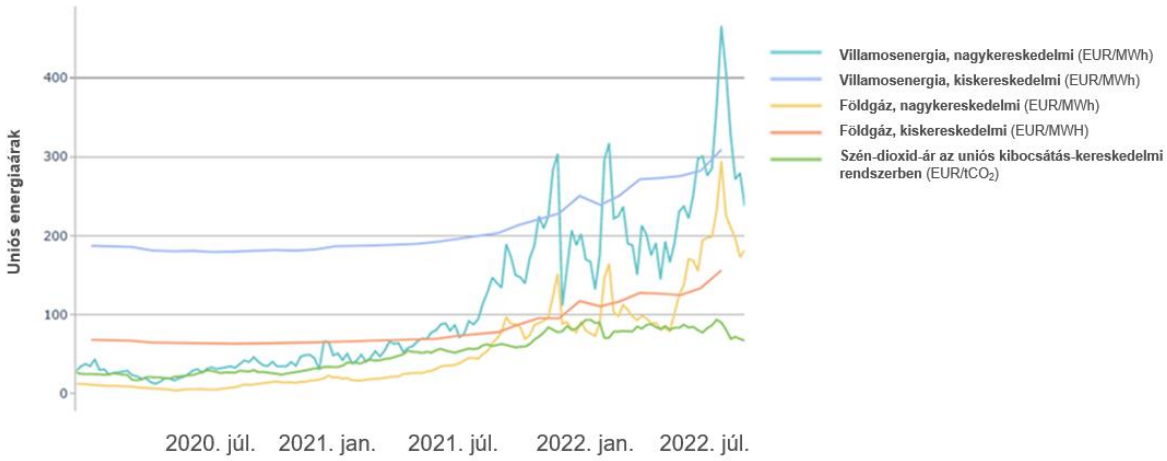

1. ábra: Nagy- és kiskereskedelmi gáz- és villamosenergia-árak, valamint szén-dioxid-árak az EU-ban Források: Platts, VaasaETT

A **magas energiaárak kezelését célzó vészhelyzeti beavatkozásról** szóló, szeptember 14-i **bizottsági** rendeletjavaslatról rekordidő alatt, már szeptember 30-án politikai megállapodás született az Energiatanáccsal. A javaslat előirányoz egy **célt az összes fogyasztó villamosenergia-igényének általános csökkentésére**, különös tekintettel a csúcsáridőszakokat érintő kereslet csökkentésére, egy **bevételi plafont az inframarginális technológiákra**, továbbá az olaj-, gáz-, szén- és finomítói ágazatban végzett tevékenységekből származó **többletnyereségre kivetetett szolidaritási hozzájárulást**. **A bevételeket** a tagállamok szednék be, és juttatásként **átirányítanák az energiafogyasztókhoz**, különösen a **kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartásokhoz**, **a súlyosan érintett vállalatokhoz** – beleértve a kkv-ket is – és **az energiaigényes iparágakhoz**. A javaslat a fogyasztók megsegítése érdekében bővítené a tagállamok rendelkezésére álló energiaár-eszköztárat is, amely lehetővé tenné a bekerülési érték alatti, szabályozott villamosenergia-árakat, és kiterjesztené a szabályozott árakat a kis- és középvállalkozásokra is.

A villamosenergia-árak csökkentésére irányuló fellépés nyomán a Bizottság október 18-án egy sor intézkedést javasolt **a földgáz árának mérséklése és a tagállamok közötti szolidaritás megerősítése** érdekében. A Bizottság azt javasolta, hogy az EU rendelkezzen **közös gázbeszerzéshez** szükséges jogi eszközökkel, biztosítsa a gázáramlást ott, ahol arra szükség van, és vészhelyzet esetén fokozza az EU gyorsreagálási képességét azáltal, hogy **alapértelmezett szabályokat állapít meg a kétoldalú szolidaritási megállapodásokra** vonatkozóan azon tagállamok esetében, amelyek még nem kötöttek ilyen megállapodásokat. A gázárak csökkentése érdekében az ACER-t megbíznák azzal, hogy **új, kiegészítő referenciaértéket dolgozzon ki az LNG-vásárlásokra** vonatkozóan. A Bizottság emellett a jelenlegi energiaválságra reagálva egy olyan mechanizmus bevezetését javasolja, amely szükség esetén a TTF-en, vagyis az **első számú európai gáztőzsdén keresztül korlátozná az árakat**.

A Bizottság szorosan figyelemmel kíséri és megvitatja a tagállamokkal a **folyamatban lévő megfelelőségi értékelések előrehaladását, amelyek áttekintést nyújtanak az idei tél konkrét kockázatairól.** Ezek az értékelések a legkorszerűbb intézkedéseken, az energiatermelési források téli állapotán, valamint a konkrét kockázatok kezeléséhez

szükséges intézkedéseken alapulnak. Az ilyen intézkedéseknek teljes mértékben tiszteletben kell tartaniuk a belső piacot, mivel a határokon átnyúló kereskedelem nemcsak a belső piac alapvető eleme, hanem az európai szolidaritás kulcsfontosságú eleme is a villamos energia és a gáz terén. Ezért minden indokolatlan korlátozás veszélyeztetheti a tagállamok, régiók és az EU villamosenergia-ellátásának biztonságát.

2.1. ENERGIAELLÁTÁS

Oroszország ukrajnai inváziójának kezdete óta Oroszország manipulálja a gázellátást azzal a céllal, hogy aláássák az EU szolidaritását és energiabiztonságát. Összességében 13 tagállamot érint közvetlenül az **ellátás részleges vagy teljes csökkenése**[12], **öt tagállamba** (Bulgária, Lengyelország, Litvánia, Lettország és Finnország) pedig **már egyáltalán nem érkezik** Oroszországból. **Szeptember elejére a Gazprom fokozatosan nullára csökkentette az Északi Áramlat 1 vezetékben a gázáramlást**, és az Északi Áramlat 1 és 2 vezetékeket érintő közelmúltbeli incidensek újabb figyelmeztető jelzésként szolgáltak az EU számára arra vonatkozóan, hogy fokoznia kell az ellátásbiztonságot és alaposabban fel kell készülnie a súlyos fennakadásokat előrejelző forgatókönyvek kezelésére. Az EU energiarendszere megbízható, többek között a hibrid fenyegetések tekintetében is. Az energiaellátás biztonságán túl azonban folytatnunk kell a kritikus infrastruktúra védelmével és a kiberbiztonsággal kapcsolatos munkát. Az EU-ba irányuló **gázellátás** folyamatos manipulálása az orosz részesedés jelentős csökkenéséhez vezetett a vezetékes gáz behozatalában. Míg az Oroszországi Föderáció 2021-ben az EU földgázimportjának 41 %-át adta, **az orosz vezetékes gáz behozatala 2022 szeptemberére 9 %-ra csökkent**.

A REPowerEU terv és az EU külső energiaügyi stratégiájának végrehajtásával az oroszországi ellátásnak a háború kezdete óta tapasztalható folyamatos visszaesését ellensúlyozta az alternatív gázellátási források növekedése a nemzetközi partnereinkkel való kapcsolatfelvételre tett sikeres erőfeszítéseknek köszönhetően. Január és július között a nem Oroszországból érkező szállítások mennyisége a cseppfolyósított földgáz (LNG) formájában érkező gáz esetében 19 milliárd köbméterrel, míg a vezetékes gáz esetében 14 milliárd köbméterrel nőtt. **Az LNG jelenleg kulcsfontosságú ellátási forrás, amely a teljes nettó gázbehozatal 32 %-át teszi ki**. Norvégia és az USA az EU fő beszállítói.

A Bizottság úgy döntött, hogy intézkedik a télre való felkészülés egyik fontos eleme, **a gáztárolás ügyében**. A gáztárolási rendelet azt a célt tűzte ki, hogy 2022 novemberére a gáz legalább 80 %-a kerüljön betárolásra. Október közepére az **EU-ban a gáztárolók töltöttsége** meghaladta a 91 %-ot, 14 tagállamban pedig már 2022. október 5-ig elérték a 80 % feletti töltöttségi szintet. A tagállamok mindegyike összhangban van a betárazásra vonatkozó saját ütemtervével, és a Bizottság folytatja a rendelet végrehajtásával kapcsolatos munkáját annak biztosítása érdekében, hogy egyiküknek se okozzon nehézséget e célok elérése.

Az EU villamosenergia-ellátására más zavarok is hatással voltak. Míg az EU 2022 májusa és augusztusa között a villamos energia addig példátlan 12 %-át **napenergiából**, 13 %-át pedig **szélenergiából** termelte, a **vízenergia**[13] részaránya 14 %-ról 11 %-ra csökkent

[12] BG, PL, DE, FI, DK, NL, IT, FR, AT, CZ, SK, LV – és LT, akik maguktól döntöttek az Oroszországból érkező teljes behozatal leállítása mellett.

[13] A Kopernikusz program keretében megvalósuló éghajlatváltozással kapcsolatos szolgáltatás (C3S) támogatást nyújt a megújulóenergia-ágazatnak olyan célzott termékekkel, amelyek a nap-, szél- és vízenergia-termelésre vonatkozóan biztosítanak közel valós idejű adatokat (historikus, közel valós idejű és jövőre vonatkozó előrejelzések különböző forgatókönyvek szerint).

a korábbi évekhez viszonyítva, amely annak volt betudható, hogy a nyári aszályok következtében számos folyónak és tározónak alacsony volt a vízállása.

2020-ban az **atomerőművek** az EU-ban előállított összes villamos energia körülbelül 24,6 %-át[14] termelték meg. Az **EU nukleáris létesítményein azonban elöregedőben vannak, és az új beruházások megjelenéséig az ágazat teljes kibocsátása átmenetileg csökkenni fog az évtized végéig**[15]. Az aszályok és a magas hőmérséklet az atomerőművek esetében hűtővízhiányhoz és alacsony vízszinthez vezetett, ami hátráltatta a nukleáris fűtőanyag előállítását és szállítását. Ez alacsonyabb termelést eredményezett 2022-ben.

2022 márciusa óta szűkös kínálat, sőt mi több, áruhiány volt tapasztalható egyes **kulcsfontosságú kőolajtermékek** (főleg a dízel, sugárhajtómű-üzemanyag és fűtőolaj) esetében, **ami főként a növekvő keresletnek** és az egész EU-ra kiterjedő intézkedésekre számító uniós gazdasági szereplők által önkéntesen megvalósított szankcionálásnak volt betudható. Ezt a nyár folyamán súlyosbították **egyes uniós finomítókban történt események, valamint bizonyos logisztikai nehézségek,** melyek a Rajna és a Duna alacsony vízállása miatt következtek be, amelyek az üzemanyag-szállítás kulcsfontosságú vízi útvonalai. Ez arra késztetett néhány tagállamot, hogy a kőolajtermékek hiányának kompenzálására **felszabadítsák a biztonsági olajkészleteiket**. A fejleményeket a Bizottság folyamatosan figyelemmel kíséri a tagállamokkal és az Európai Olajügyi Koordinációs Csoporttal szoros együttműködésben.

2.2. AZ UNIÓS ENERGIAELLÁTÁS DIVERZIFIKÁLÁSA

Az EU – mint a világ legnagyobb földgázimportőre – hosszú stratégiával rendelkezik a **földgázforrások és -behozatali útvonalak diverzifikálására**. Ez magában foglalja az EU összekapcsolását új ellátási forrásokkal, például a **Déli Gázfolyosón** keresztül, valamint új LNG-forrásokkal a Földközi-tenger térségében. A diverzifikációs erőfeszítések a közelmúltban felgyorsultak, például a transzeurópai energiahálózat által támogatott **Balti csővezeték** révén, amelyet 2022. szeptember 28-án avattak fel. A Balti csővezeték fokozza a gázellátás diverzifikációját Közép-Kelet-Európában és a balti államokban azáltal, hogy új importútvonalat nyit az Északi-tengertől az EU-ba. Lehetővé teszi évente akár 10 milliárd köbméter gáz Norvégiából Lengyelországba történő importját, valamint 3 milliárd köbméter gáz Lengyelországból Dániába szállítását. Szintén a közelmúltban, október 1-jén avatták fel a Görögország–Bulgária rendszerösszekötőt, amely korszakos változást hoz a diverzifikációs és rezilienciaépítési stratégiában.

A jelenlegi energiaellátási nyomással szembesülve a Bizottság és a tagállamok létrehozták az **uniós energiabeszerzési platformot**, **egy önkéntes koordinációs mechanizmust, amely támogatja a gáz-, LNG- és hidrogénbeszerzést**, és célja a gázellátás diverzifikációja. Az uniós energiabeszerzési platform három pillérre épül: a gázkereslet összesítése közös vásárlás céljából, az infrastruktúra használatának optimalizálása az EU-ban az áramlási minták változásának támogatása érdekében, valamint a nemzetközi partnerekkel való kapcsolattartás koordinálása.

[14] A legfrissebb Eurostat-adatok: Az atomenergia vonatkozó statisztikák – Statistics Explained (Statisztikák, és ami mögöttük van) (europa.eu).

[15] Az előrejelzések szerint 2030-ra az atomenergiának 16 %-os részesedése lesz a bruttó villamosenergia-termelésben (az „Irány az 55 %!” keretében végzett modellezés), 2050-re pedig 15 %-os részesedéssel az energiatermelésben (a „Tiszta bolygót mindenkinek” című közlemény és az éghajlat-politikai célterv).

A platform gyorsított **megállapodásokat kötött megbízható energiapartnerekkel** annak érdekében, hogy rövid és középtávon diverzifikálják és biztosítsák az EU energiaellátását. 2022. június 15-én, Kairóban az **EU, Egyiptom és Izrael** háromoldalú megállapodást kötöttek az Izraelből az EU-ba irányuló gázexportnak az egyiptomi LNG-terminálokon keresztüli támogatása érdekében. 2022. július 18-án az **EU és Azerbajdzsán** aláírt egy energiaügyi stratégiai partnerségről szóló egyetértési megállapodást. Az új egyetértési megállapodás támogatni fogja a Déli Gázfolyosó kapacitásának megduplázását 2027-től kezdve évente legalább 20 milliárd köbméterrel a REPowerEU tervvel összhangban, miközben továbbra is vonzó és stabil feltételeket biztosít az EU-ba irányuló földgázellátáshoz, tükrözve az EU és Azerbajdzsán közötti energiaügyi partnerség hosszú távú jellegét. Emellett az EU intenzívebb párbeszédbe kezdett a gázellátás növelésével kapcsolatosan megbízható partnereivel, köztük az Egyesült Államokkal, Norvégiával és Algériával. Ezenfelül intenzívebb megbeszéléseket folytatott Kanadával a lehetséges középtávú szállításokról.

Közvetlen **szomszédságában** az EU merész és példátlan lépést tett: támogatta az ukrán és moldovai villamosenergia-hálózatnak a kontinentális európai villamosenergia-hálózattal való vészhelyzeti szinkronizálását, megőrizve ezzel a hálózat stabilitását és megteremtve a kölcsönösen előnyös villamosenergia-kereskedelem feltételeit.

Mivel a gázpiacon tevékenykedő vállalatok hozzájárulása kulcsfontosságú e mechanizmus sikeréhez, a Bizottság **egy iparági tanácsadói csoportot is létrehoz**[16]. Ez a csoport tanácsot ad a Bizottságnak a közös beszerzés gyakorlati végrehajtásával és műszaki előírásaival kapcsolatban, összhangban az iparág igényeivel. Megvizsgálja olyan konstrukciók lehetőségét, mint például a közös pályáztatás és a gázbeszerzésre irányuló vegyes vállalatok létrehozása.

Az iparággal való együttműködés eredményei már most megmutatkoznak. Például a REPowerEU **biometánnal** kapcsolatos cselekvési tervének végrehajtása fontos mérföldkőhöz érkezett a **biometánnal foglalkozó ipari szövetség (Bio-methane Industrial Partnership)** hivatalos elindításával. A cselekvési terv elősegíti, hogy a fenntartható biometán esetében 2030-ra elérjék a 35 milliárd köbméteres éves uniós termelést. A biometánnal foglalkozó ipari szövetség a cselekvési terv végrehajtását több munkacsoporton keresztül támogatja, amelyek az ipar, a primer szektorbeli állami hatóságok, a tudományos körök és a civil társadalom szakértőiből állnak.

Ezenkívül **öt regionális csoportot hoztak létre az energiabeszerzési platform keretében**, amelyekben a Bizottság, a tagállamok és az Energiaközösség meghatározott országai vesznek részt. E csoportok lehetővé teszik a potenciális gázszükséglet jobb felmérését, amely információkat – annak létrejöttét követően – a közös beszerzési rendszer figyelembe fog venni.

Az útvonalak diverzifikációját az energiaforrások diverzifikációjának kell kísérnie, például a megújuló energiaforrások fellendítésével, a megújuló hidrogén elterjedésének felgyorsításával, a fenntartható biometán kitermelésének bővítésével, a fosszilis energiahordozók felhasználásának csökkentésével az ipari és közlekedési ágazatokban, ahol az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentése nehézkes, valamint az engedélyezés és az innováció felgyorsításával.

[16] https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/screen/expert-groups/consult?lang=hu&groupID=3865

Ami a **hazai energiaforrások felhasználását** illeti, 2021-ben[17] rekordmennyiségű – 36 GW – megújulóenergia-termelő kapacitást telepítettek újonnan. A **megújuló energia növekedésével az EU körülbelül 164,6 Mtoe, illetve 155,6 Mtoe fosszilis tüzelőanyagot váltott ki** 2020-ban és 2019-ben a megújulóenergia-felhasználás 2005-ös szintjéhez viszonyítva. A fosszilis tüzelőanyagok használatának ezen elkerülése 2019-ben együttesen **43,5 milliárd EUR** megtakarítást jelentett az EU-nak, **2020-ban pedig 34,6 milliárd EUR** megtakarítást[18]. A megújuló energiaforrások használatából eredő fosszilistüzelőanyag-megtakarítás, amely jelentősen növekedne a megújuló energiaforrásokra vonatkozóan 2030-ra javasolt, 45 %-os cél elérése esetén, lehetővé tenné az EU számára, hogy 2027-re fokozatosan nullára csökkentse az Oroszországból származó fosszilis tüzelőanyagoktól való függőségét.

A REPowerEU elfogadása óta a megújuló energiaforrások alkalmazására vonatkozó, fejlett uniós szakpolitikák jelentős lendületet kaptak, elősegítve a megújuló energia jelentős növekedését valamennyi végfelhasználói ágazatban is. Az első jelek arra utalnak, hogy **2022 rekordév lesz a fotovoltaikus panelek európai piacán:** a kiépítettségi szint a legnagyobb uniós tagállamok piacain 17 % és 26 % közötti éves növekedést produkált[19]. Összességében a **megújuló energiaforrások villamosenergia-termelésben képviselt aránya a 2021-es 37 %-ról[20] 2030-ra várhatóan 69 %-ra fog növekedni**.

A REPowerEU cselekvési tervben javasolt, **a hidrogéntechnológiákba történő beruházást és e technológiák elterjedésének felgyorsítását célzó program (Hydrogen Accelerator)** segítségével a Bizottság becslést adott a beruházási szükségletekről és a többletköltségekről, különös tekintettel a földgázhasználat kiváltására. A Bizottság elnöke szeptemberben, az Európai Parlament előtt elhangzott, az Unió helyzetéről szóló beszédében bejelentette az **Európai Hidrogénbank** felállítását. A Hidrogénbank célja, hogy a hidrogénpiacot réspiacból teljes értékű ágazattá formálja a megújuló hidrogén termelésének és felhasználásának felgyorsításával, valamint a szükséges infrastruktúra összehangolt fejlesztések révén történő összekapcsolásával.

Ami az **atomenergiának** a villamosenergia-ellátás biztonságához az elkövetkező években való hozzájárulását illeti, a tagállamoknak kellő időben döntéseket kell hozniuk a meglévő atomerőművek hosszú távú üzemeltetésébe történő beruházásokról, valamint a megfelelő biztonsági és hatékonysági fejlesztésekről, beleértve az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra irányuló intézkedéseket is. Ezen túlmenően, hogy egyes tagállamokban[21] segítsen **mérsékelni az orosz nukleárisfűtőanyag-ellátás és a nukleárisfűtőanyag-ciklushoz kapcsolódó szolgáltatások biztonságával**, valamint a berendezésekkel és technológiával kapcsolatos **kockázatokat**, a Bizottság és az Euratom Ellátási Ügynökség (ESA) a tagállamokkal és hatóságaikkal együttműködve fokozza erőfeszítéseit annak érdekében, hogy biztosítsa az EU-ból és megbízható nemzetközi partnerektől származó alternatív fűtőanyag-ellátások elérhetőségét.

[17] https://www.iea.org/news/renewable-power-is-set-to-break-another-global-record-in-2022-despite-headwinds-from-higher-costs-and-supply-chain-bottlenecks

[18] https://www.eurobserv-er.org/pdf/20th-annual-overview-barometer/

[19] Solar Power Europe: „Global Market Outlook for Solar Power, 2022-2026" (A napenergia kilátásai a világpiacon 2022 és 2026 között).

[20] European Electricity Review 2022 (2022. évi európai villamosenergia-ügyi áttekintés) | Ember (ember-climate.org).

[21] A 13, atomenergiát termelő uniós tagállam közül négy teljesen és egy részben függ az orosz nukleárisfűtőanyag-ellátástól. Ezen országok némelyike különösen sérülékeny, mivel az atomenergia nagy részt képvisel a villamosenergia-termelésében (akár 53,8 %), és nagymértékben függenek más orosz energiaforrásoktól (gáz, olaj) is.

2.3. ENERGIASZÜKSÉGLET

Az energiahatékonyság javítása és az energiaigény csökkentése kulcsfontosságú a potenciális ellátási zavarok elleni védelemhez, valamint azok hatásainak és költségeinek minimalizálásához. Gyakran ez lehet a legolcsóbb, legbiztonságosabb és legtisztább módja annak, hogy csökkentsük a fosszilis tüzelőanyagok Oroszországból érkező behozatalától való függőségünket, miközben hozzájárul az üvegházhatású gázok és a légszennyező anyagok kibocsátásának csökkentéséhez, valamint az éghajlatváltozás elleni küzdelemhez.

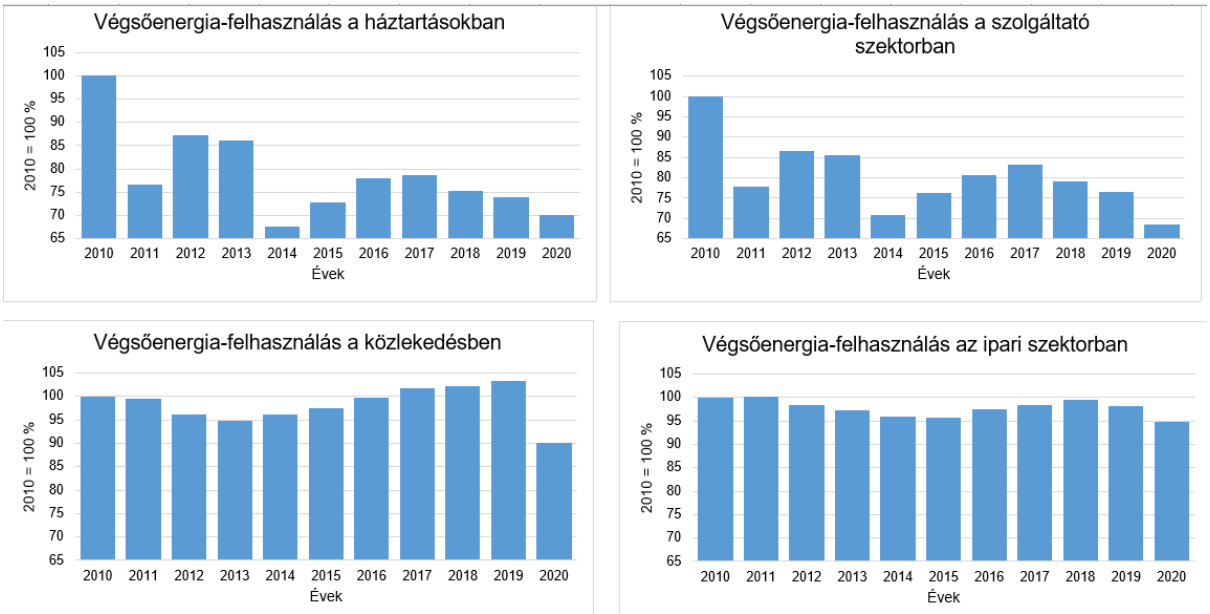

2. ábra: A végsőenergia-felhasználás csökkentése az iparban, a közlekedésben, a háztartásokban és a szolgáltatásokban Forrás: Eurostat, 2022[22]

2022 májusában a Bizottság egy sor kezdeményezést javasolt, kezdve az **„Energiatakarékos EU" tervvel**, hogy útmutatást biztosítson a tagállamok számára az energiafelhasználás csökkentését célzó legjobban testreszabott intézkedések kidolgozását illetően. A Bizottság 2022 júliusában egy **új jogalkotási eszközt** és egy **európai gázkereslet-csökkentési tervet** is javasolt annak érdekében, hogy jövő tavaszig 15 %-kal csökkentsék az európai gázfelhasználást, a Tanács pedig 2022. augusztus 5-én elfogadta a gázkereslet-csökkentési intézkedésekről szóló rendeletet[23]. A tagállamok jelenleg keresletcsökkentő intézkedéseket hajtanak végre, amelyeket figyelembe fognak venni **az országos vészhelyzeti tervek 2022. október végén esedékes frissítésekor**.

A **REPowerEU** terv és a **Gázmegtakarítás a téli ellátásbiztonságért** csomag célkitűzéseivel összhangban **a legtöbb tagállam olyan intézkedéseket fogadott el, amelyek rövid távon ösztönzik az energiamegtakarítást** az épületekben, az iparban és a közlekedésben. Számos ország kommunikációs kampányokat vezetett be. **Számos tagállam intézkedéseket fogadott el, amelyekben meghatározták a maximális fűtési és a minimális hűtési hőmérsékletet** bizonyos épületkategóriák esetében, és ajánlásokat tettek az

[22] A háztartások és szolgáltatások grafikonjai az éghajlati viszonyoknak megfelelően korrigálásra kerültek. Az éghajlati korrekciós tényezőt úgy kapjuk meg, hogy az egyes években mért fűtést igénylő napok számát elosztjuk az 1980–2004-es időszakban mért fűtést igénylő napok átlagos számával.

[23] https://www.consilium.europa.eu/hu/press/press-releases/2022/08/05/council-adopts-regulation-on-reducing-gas-demand-by-15-this-winter/

autópályákon érvényes sebességkorlátozás csökkentésére. Egyes **tagállamok az épületek, az ipar és a közlekedés vonatkozásában átfogóbb és strukturális intézkedéseket is elfogadtak**, amelyek már a közelgő téli szezonban is éreztetni fogják hatásukat, **akár a meglévő szabályozások megerősítése, akár a meglévő támogatási rendszerek** kiegészítése révén.

Ezenkívül **a Bizottság 2030-ra vonatkozóan egy szigorúbb, 13 %-os uniós energiahatékonysági célkitűzést javasolt az energiahatékonyság magánfinanszírozásának növelése érdekében**. 2023-ban egy magas szintű európai energiahatékonysági finanszírozási koalíciót is indít a pénzügyi szektorral együttműködésben.

A REPowerEU révén a Bizottság – az épületek energiahatékonyságáról szóló irányelv folyamatban lévő felülvizsgálatának részeként – annak biztosítását is javasolta, **hogy minden új épületet úgy tervezzenek meg, hogy optimalizálják annak a napenergia-termelési potenciálját**. A felülvizsgálat céljai: **2050-re az európai épületállomány teljes dekarbonizációja**, minimális energiahatékonysági szabványok bevezetése az épületek energiahatékony felújítása érdekében, a felújítások arányának 2030-ig történő növelése, a fosszilistüzelőanyag-alapú fűtés fokozatos megszüntetése, valamint az épületeknél a napenergia-termelési potenciál maximalizálása. Az ilyen intézkedések fontosak lesznek a kiszolgáltatott háztartások számára, különösen a jelenlegi magas energiaárak mellett.

Az energiafogyasztást befolyásoló termékekre vonatkozó meglévő szabályozás felülvizsgálata és frissítése a **környezettudatos tervezésre és az energiahatékonysági címkézésre vonatkozó munkaterv[24] fő részét képezi, ezen belül a fűtő- és hűtőberendezések prioritást élveznek**. Ugyanakkor folyamatban van a környezettudatos tervezésről szóló irányelv ambiciózus felülvizsgálata[25].

2.4. IGAZSÁGOS ÁTMENET, MEGFIZETHETŐSÉG ÉS FENNTARTHATÓSÁG

Igazságos átmenet és megfizethetőség

Az igazságos energetikai és éghajlati átmenetet előmozdító szakpolitikai keret azokat a régiókat, ágazatokat és vállalkozásokat célozza meg, ahol magas az üvegházhatást okozó gázkibocsátás intenzitása, vagy amelyek nagymértékben függenek a szilárd fosszilis tüzelőanyagok kitermelésétől. **A klímasemlegességre való átállás által leginkább érintett, magas szén-, tőzeg- és olajpala-felhasználású és szén-dioxid-kibocsátású régiók támogatást kaphatnak az igazságos átmenet mechanizmusból**. A Bizottság célja, hogy 2022 végéig elfogadja az igazságos átmenetre vonatkozó összes területi tervet, és minden régiót támogasson az igazságos átmenet platformon és a szénorientált régiók átalakításával foglalkozó kezdeményezésen keresztül. A 2022. június 16-án elfogadott, a klímasemleges gazdaságra való igazságos átállás biztosításáról szóló tanácsi ajánlás további közös keretet biztosít az átfogó és koherens foglalkoztatási, készség- és szociálpolitikák számára annak biztosítására, hogy senki ne maradjon le, összhangban a szociális jogok európai pillérével.

A **magas és ingadozó energiaárak fogyasztókra, kkv-kra és gazdasági ágazatokra gyakorolt hatása** valamennyi tagállamban **komoly aggodalomra ad okot**. 2019 és 2022 között az uniós tagállamok körében az energiakiadások aránya[26] átlagosan több mint

[24] C/2022/2026 (HL C 182., 2022.5.4., 1. o.).
[25] https://environment.ec.europa.eu/publications/proposal-ecodesign-sustainable-products-regulation_en
[26] Ez nem foglalja magában a szállításhoz használt üzemanyag költségét.

egyharmadával nőtt, és egyes országokban csaknem megkétszereződött[27]. **Fennáll annak a veszélye, hogy a háztartások nagyobb csoportja** nem lesz képes kifizetni energiaszámláit, ami nemcsak az alacsony jövedelmű háztartásokat érinti, hanem az alsó sávban lévő közepes jövedelmű háztartásokat, és esetleg még magasabb kategóriába eső háztartásokat is egyes tagállamokban. Ez súlyosbíthatja a már fennálló energiaszegénységi helyzetet: mintegy 35 millió uniós polgár (az EU lakosságának körülbelül 8 %-a) nem tudta megfelelően felfűteni otthonát 2020-ban. Ezért még sürgetőbbé vált, hogy a tagállamok kezeljék az energiaszegénység közvetlen és „kiváltó okait", a célzott vészhelyzeti intézkedéseket hosszabb távú intézkedésekkel, például energiahatékonysági intézkedésekkel kombinálva, és csökkentve az éghajlat- és energiapolitika esetleges negatív hatásait. 2022 májusában a Bizottság felállított egy koordinációs csoportot[28], amely az energiaszegénységgel és a kiszolgáltatott fogyasztókkal foglalkozik, és amely segíteni fogja a tagállamokat az energiaszegénység kezelésével kapcsolatos tapasztalatok cseréjében.

Ezen túlmenően a magas energiaárak – a háztartásokon túlmenően – egyenlőtlenül érintik a vállalkozásokat és az ipart, jelentős, az energia megfizethetőségéhez kapcsolódó problémákat okozva egyes vállalkozások és ágazatok számára. A REPowerEU-val összhangban az **állami támogatásokra vonatkozó ideiglenes válságkeret** módosítása utal az üzemanyag-váltáshoz nyújtott támogatás lehetőségére. Az ideiglenes válságkeretet különösen kiterjesztették azokra az intézkedésekre, amelyek felgyorsítják a megújuló energia elterjedését és megkönnyítik az ipari folyamatok dekarbonizációját. Ez utóbbi azt jelenti, hogy a tagállamok támogathatják az ipari beruházásokat a fosszilis tüzelőanyagok fokozatos kivonásának és egy kevésbé ingatag üzleti környezetnek a megteremtése érdekében a villamosítás, az energiahatékonyság, valamint a megújuló energiaforrások és a villamosenergia-alapú hidrogén használatára való átállás révén.

A tagállamok számos **támogatási intézkedést** vezettek be, beleértve az energiaár-eszköztáron alapuló intézkedéseket is. A tagállamok többek között közvetlen jövedelemtámogatást nyújtottak, csökkentették a fogyasztói energiaszámlákra kivetett adókat, illetékeket és kedvezményeket, továbbá az energiahatékonyságot és a helyszíni megújulóenergia-termelést támogató intézkedéseket hoztak. A tagállamok a villamos energia és a gáz kiskereskedelmi áraiba is beavatkoztak. A 2022. márciusi REPowerEU-közlemény[29] részeként **a Bizottság az ármegállapításba való állami beavatkozás alkalmazására vonatkozó iránymutatást nyújtott** a villamosenergia-ellátás terén, biztosítva, hogy a beavatkozások a jelenlegi válság idején a fogyasztók javát szolgálják, hosszabb távon pedig fokozzák a versenyt, ezzel kedvezve a fogyasztóknak. Ezen túlmenően, a rövid távú energiapiaci intervenciókról és a villamosenergia-piac szerkezetének hosszú távú fejlesztéséről szóló közleményben meghatározottak szerint, a Bizottság olyan jogszabályt terjesztett elő, amely a kkv-k és a háztartások esetében lehetővé teszi a kiskereskedelmi árak bekerülési érték alatti áron történő megállapítását. Erről politikai megállapodás született az Energia Tanács szeptember 30-i rendkívüli ülésén.

Ami a **nemzetközi szerepvállalást és kapcsolatokat** illeti, az EU jelentős előrelépést ért el a globális metánkibocsátás csökkentésére vonatkozó kötelezettségvállalás és a Dél-Afrikával kötött igazságos energetikai átmeneti partnerség végrehajtásában, a COP26-on tett bejelentések nyomán.

[27] Európai Bizottság, Az energiaárakról és -költségekről szóló 2022. évi jelentés (előkészületben).

[28] https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/screen/expert-groups/consult?lang=hu&groupID=3849

[29] COM(2022) 108 final.

Fenntarthatóság

A **levegőszennyezés további csökkentése** elengedhetetlen a szennyezőanyag-mentességi cselekvési tervben meghatározott ambíció eléréséhez és a levegőszennyezéssel összefüggő korai halálesetek továbbra is magas számára való reagáláshoz. A **REPowerEU**, valamint a nemzeti energia- és klímaterv frissítése **lehetőséget ad a légszennyező anyagok kibocsátásának további csökkentésére** az energiahatékonyság javításának előmozdítása során, valamint a nem éghető megújuló energiaforrások (nevezetesen nap- és szélenergia) felé való elmozdulás révén. Ugyanakkor az ellátás és az energiaforrások diverzifikálása, még ha ez csupán átmeneti is, azzal a kockázattal jár, hogy fokozottan támaszkodunk a szénre és a bioenergiára, ami nagyobb légszennyezést eredményezne.

A levegőminőségre gyakorolt általános hatás valószínűleg földrajzi területenként eltérő lesz; ezt **a levegőminőségről szóló harmadik helyzetkép**[30] fogja vizsgálni **a szennyezőanyag-mentesség figyelemmel kíséréséről és alakulásáról szóló, szélesebb körű jelentés** részeként. Az ilyen elemzések segíthetnek a tagállamoknak a végrehajtással kapcsolatos döntéseikben, elkerülendő, hogy a rövid távú szükségletek aláássák a hosszú távú közegészségügyi célkitűzéseket.

Jól halad a **környezeti levegő minőségéről szóló irányelvek** felülvizsgálatával kapcsolatos munka, melynek célja, hogy az európai levegőminőségi előírásokat jobban hozzáigazítsák az Egészségügyi Világszervezet által 2021-ben elfogadott, felülvizsgált levegőminőségi iránymutatásokhoz, és várhatóan év végéig sor kerül egy jogalkotási javaslat elfogadására. Ez EU-szerte további javulást fog eredményezni a levegő minőségében, és minden eddiginél szükségesebb lesz a szakpolitikai területek közötti szoros koordináció annak biztosítása érdekében, hogy a különböző szakpolitikák kölcsönösen erősítsék egymást.

Miközben a gőzturbinás technológiákról a nap- és szélenergia-forrásokból nyert megújuló energiatermelésre való áttérés csökkenti a teljes édesvíz-felhasználást, a megújuló hidrogéntermelés fokozott elterjedése miatt az édesvíz iránti további igények fognak felmerülni, különösen helyi szinten. Ezért fontos betartani a víz-keretirányelv előírásait, amikor mérlegelik a további elektrolizátorkapacitások telepítésének helyét.

3. AZ ENERGIAUNIÓ TERÉN TETT ELŐREHALADÁS – AZ ENERGIA- ÉS ÉGHAJLATPOLITIKA VALAMENNYI DIMENZIÓJÁNAK ÉRTÉKELÉSE

3.1. Dekarbonizáció és üvegházhatásúgáz-kibocsátás

Az Éghajlatváltozási Kormányközi Testület (IPCC) legfrissebb jelentései megerősítik, hogy globális szinten gyors és átalakulást hozó fellépésre van szükség, ha el akarjuk érni a Párizsi Megállapodás céljait, és el akarjuk kerülni a veszélyes éghajlatváltozást. Az EU határozottan elkötelezte magát a globális felmelegedés korlátozása mellett, és kézzelfogható szakpolitikákat határoz meg a 2030-ra vonatkozó célokkal és a 2050-re kitűzött klímasemlegességgel összhangban. Az EU emellett bevezetett finanszírozási mechanizmusokat a fenntartható, társadalmilag igazságos és költséghatékony átmenet biztosítására, valamint az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra vonatkozó ambiciózus stratégiát.

Az EU jelentősen túlteljesítette az **üvegházhatású gázok (ÜHG) kibocsátásának csökkentésére** vonatkozóan 2020-ra kitűzött 20 %-os célját (az 1990-es értékhez

[30] 2022 végéig kell elfogadni.

viszonyítva)[31]. A teljes ÜHG-kibocsátás[32] – a földhasználat, földhasználat-változtatás és erdőgazdálkodás nélkül, de a nemzetközi légi közlekedést beleértve – 32 %-kal csökkent az EU-ban az 1990-es bázisévhez képest: 2020-ig 1,55 milliárd tonna CO_2-egyenértékkel. Az előzetes becslések azonban azt mutatják, hogy az EU ÜHG-kibocsátása 2021-ben várhatóan fellendül[33] a kivételesen alacsony 2020-as szinthez képest[34], mivel a gazdaság kilábal a világjárványból, és a rendkívül magas gázárak miatt átmenetileg áttértek a gázról a szénre.

Az európai éghajlat-politikai fellépés előrehaladása

Az EU lényeges eredményeket ért el az **európai zöld megállapodás** végrehajtása terén. 2021 júliusában a Bizottság javaslatot terjesztett elő egy **átfogó éghajlat- és energiaügyi jogszabályi csomagra (**ezt tovább erősítette a legutóbbi **REPowerEU terv),** amelyről jelenleg az Európai Parlamentben és a Tanácsban tárgyalások zajlanak annak biztosítása érdekében, hogy az uniós szakpolitikai keret megfeleljen a 2030-ra vonatkozó uniós éghajlat-politikai célkitűzésnek. Az **az éghajlatváltozással foglalkozó európai tudományos tanácsadó testületet** 2022-ben nevezték ki, hogy független tudományos tanácsokat adjon az uniós intézkedések és az éghajlat-politikai célkitűzések kapcsán. A Bizottság emellett elfogadta az **éghajlatváltozási rezilienciavizsgálatra vonatkozó iránymutatást**, és frissítette a **minőségi jogalkotás eszközeit** annak biztosítására, hogy ugyanazt a megközelítést alkalmazza annak értékelése során, hogy a tervezett intézkedések – a klímatörvényben meghatározottak szerint – összhangban vannak-e a klímasemlegességgel és az alkalmazkodás terén elért előrehaladással.

2022-ben az EU egy új **F-gáz-rendeletre** vonatkozó jogalkotási javaslattal is megerősítette szakpolitikai fellépését a kulcsfontosságú ágazatokban, hogy 2050-ig további halmozott kibocsátás-megtakarításokat érhessen el. 2022 végéig várható egy további, a nehéz tehergépjárművekre alkalmazandó **CO_2-kibocsátási szabványok szigorítására vonatkozó jogalkotási javaslat** is.

Megújuló energia

2020-ban **a megújuló energiaforrások 22,1 %-os arányt képviseltek az EU teljes bruttó végsőenergia-felhasználásában, ami meghaladta a 2020-ra kitűzött 20 %-os célszintet**[35]. A megújuló energiaforrások teljes aránya 2,2 százalékponttal nőtt 2019 és 2020 között, amit elősegített a Covid19-világjárvány miatti alacsonyabb energiafelhasználás. A megújuló energiaforrások aránya 2020-ban tagállamonként nagy eltéréseket mutat. 2020-ban Svédország érte el a legmagasabb arányt (60,1 %), ezt követi Finnország (43,8 %) és Lettország (42,1 %). Figyelembe véve a nemzeti hasznosítást és az aktuálisan bejelentett statisztikai átruházásokat, Franciaország kivételével minden tagállam elérte 2020-ra kitűzött nemzeti célját[36]. Belgium, Írország, Luxemburg, Hollandia és Szlovénia statisztikai

[31] https://unfccc.int/sites/default/files/resource/European%20Union-BR4_C_2019_8832_and_SWD_2019_432_2.pdf

[32] A Kopernikusz program keretein belül működő légkörmonitoring szolgáltatás (CAMS) közel valós idejű kibocsátásfigyelési adatok és termékeket, ezzel segítve a kibocsátáscsökkentés és a célértéktől való távolság értékelését az uniós szabályok és a jogilag kötelező érvényű nemzetközi politikai eszközök (Párizsi Megállapodás) tekintetében.

[33] Az ÜHG-kibocsátásra vonatkozó 2021. évi becsült értékeket az Európai Környezetvédelmi Ügynökség (EEA) 2022. október végén teszi közzé, és a „Trends and projections in Europe 2022" (Trendek és előrejelzések Európában 2022) című EEA-jelentésben, valamint az éghajlat-politikai eredményjelentésben számol be azokról.

[34] Az üvegházhatású gázok 2022. évi, UNFCCC-hez benyújtott uniós jegyzékében foglaltak szerint. Az előzetes adatokat a 2022. évi éghajlat-politikai eredményjelentéssel együtt szolgáltatják, amelyet 2022. október végéig kell közzétenni.

[35] A megújuló energiaforrásból előállított energia támogatásáról szóló, 2009. április 23-i 2009/28/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel.

[36] Franciaország 19,1 %-ot ért el, ami 3,9 százalékponttal kevesebb, mint a célérték.

átruházásokat használt a megújuló energiaforrásokról szóló irányelvben a megújuló energiaforrásokra vonatkozóan meghatározott célértékek eléréséhez.

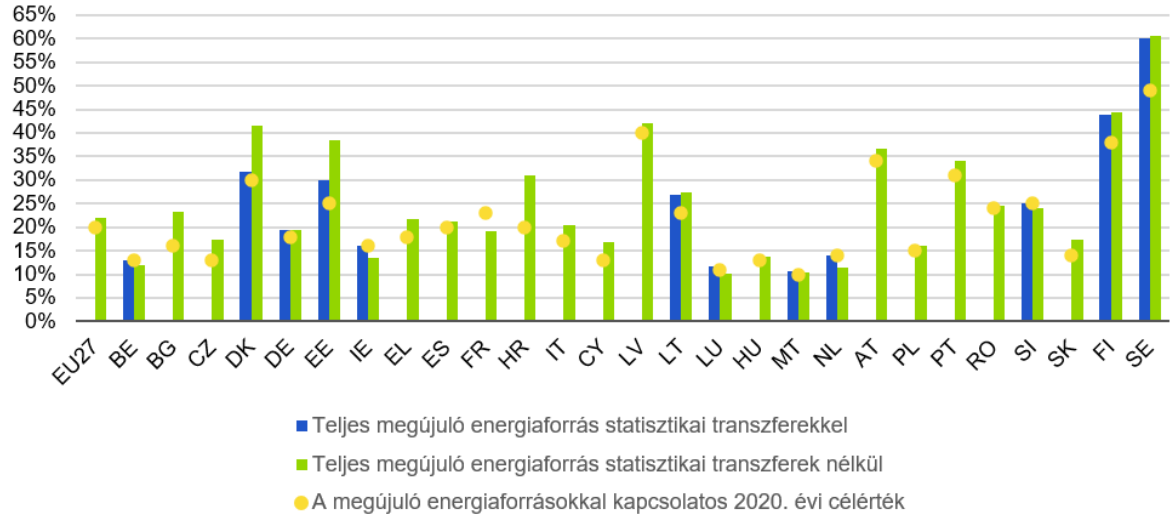

3. ábra: A megújuló energiaforrások összesített aránya a statisztikai transzferekkel és azok anélkül, szemben a megújuló energiaforrásokra vonatkozó 2020. évi célértékekkel Forrás: Eurostat SHARES; I. megújulóenergia-irányelv

A megújulók energiaforrások aránya a **villamosenergia**-ágazatban a legnagyobb (2020-ban 37,5 %-os hozzájárulás). A megújuló energiaforrások aránya a **fűtési és hűtési** ágazatban 2020-ban elérte a 23,1 %-ot. A **közlekedési** ágazatban ez az arány viszonylag alacsonyabb volt: 2020-ban elérte a 10,2 %-ot. A **bioenergia** továbbra is a fő forrása a megújuló energiának az EU-ban, 2020-ban 58,1 %-os arányt képviselt abban. Európában továbbra is a bioenergia jelenti a fő megújuló energiaforrást (körülbelül 60 %). Tekintettel a karbonelnyelők csökkenésére és a biológiai sokféleség megőrzésének szükségességére, a megújulóenergia-irányelv felülvizsgálatára irányuló bizottsági javaslat, amely az „Irány az 55 %!” intézkedéscsomag részét képezi, megerősíti a biomassza energetikai célú felhasználására vonatkozó fenntarthatósági kritériumokat, és kötelezi a tagállamokat a lépcsőzetesség elvének alkalmazására támogatási rendszerükben.

A Tanács és az Európai Parlament jelenleg tárgyalja **a megújuló energiaforrások arányára vonatkozó átfogó célkitűzés 45 %-ra történő emeléséről**, valamint az **engedélyezési eljárások felgyorsításáról** szóló javaslatot. A II. megújulóenergia-irányelv felülvizsgálatának részeként történő gyors elfogadás kulcsfontosságú elem lenne a megújuló energia további elterjedésének fellendítésében. A REPowerEU tervben szereplő új, magasabb, 45 %-os cél eléréséhez a megújulóenergia-felhasználás meredek növelésére lesz szükség – az elmúlt évtized átlagos éves növekedését szinte meg kell háromszorozni. A közlekedési eszközök dekarbonizációjához a fejlett bioüzemanyagok[37] – a nem biológiai eredetű megújuló üzemanyagokkal együttesen – fenntartható módon hozzájárulhatnak e cél eléréséhez. **A II. megújulóenergia-irányelv 3,5 %-os célt tűz ki 2030-ra a fejlett bioüzemanyagok arányára vonatkozóan**. 2016 óta az uniós termelés több mint kétszeresére nőtt: 2020-ra elérte az 1 224 kilotonnát. Ezenkívül a II. megújulóenergia-irányelv felülvizsgálata során a nem biológiai eredetű megújuló üzemanyagok kapcsán 2030-ra vonatkozóan 2,6 %-os célt is javasoltak.

[37] A megújulóenergia-irányelv IX. mellékletében szereplő, betáplált alapanyagok.

A közlekedés esetében a fenntartható és intelligens mobilitási stratégia lefekteti az uniós közlekedési rendszer zöld átállásának alapjait. A stratégia számos intézkedése megvalósult – a Bizottság javasolta a fenntartható légi és tengeri üzemanyagok előállításának és felhasználásának fellendítését a **FuelEU tengerészeti kezdeményezésen** és a **ReFuelEU légiközlekedési kezdeményezésen** keresztül, valamint a megújuló és alacsony szén-dioxid-kibocsátású tüzelőanyagok és a kapcsolódó infrastruktúra alkalmazásának és használatának fokozását az alternatív üzemanyagok infrastruktúrájának kiépítéséről szóló rendeleten keresztül.

A 2018. évi II. megújulóenergia-irányelv (RED II) mihamarabbi és teljes átültetése kulcsfontosságú az energetikai átállás sikeréhez, mivel ez alapozza meg a megújuló energiaforrások szélesebb körű elterjedését. A Bizottság jelenleg ellenőrzi az átültetést, és kötelességszegési eljárást indított valamennyi tagállam ellen, amelyeknél az átültetés különböző szakaszokban tart.

3.2. Energiahatékonyság

Figyelembe véve a Covid19-világjárvány által előidézett egyedi helyzetet, **az EU mind a primer-, mind a végsőenergia-felhasználás tekintetében elérte a 2020-ra kitűzött célokat**. Az uniós primerenergia-felhasználás 1 236 Mtoe volt, ami 5,8 %-kal alacsonyabb a 2020-as célnál. A primerenergia-felhasználás harmadik egymást követő évben csökkent, és 8,7 %-kal volt alacsonyabb, mint 2019-ben, elérve a 907 Mtoe-t. A végsőenergia-felhasználás 5,4 %-kal volt alacsonyabb a 2020-as célnál, és 8 %-kal csökkent a 2019-es végsőenergia-felhasználáshoz képest. Hat év folyamatos növekedés után ez volt a második egymást követő év, amikor csökkenés volt tapasztalható. A primerenergia-felhasználás tekintetében Belgium, Bulgária és Lengyelország kivételével minden tagállam teljesítette a 2020-ra vonatkozó nemzeti hozzájárulását. A végsőenergia-felhasználás tekintetében Belgium, Bulgária, Németország, Litvánia, Ausztria és Svédország nem érte el a kitűzött nemzeti hozzájárulását.

Ami az energiahatékonysági irányelv 7. cikkét illeti, a 2014–2020-as időszak halmozott energiamegtakarítása (24 tagállamból származó adatok alapján) elérte a 197,5 Mtoe-t, ami a 2014–2020-as időszakra vonatkozó, halmozott végfelhasználási energiamegtakarítási kötelezettség (191,7 Mtoe) 103 %-ának, illetve 97,5 %-ának (202,5 Mtoe) felel meg 27 tagállam esetében. A három hiányzó tagállam végső eredményeitől függően a 27 tagállam számára előírt halmozott megtakarítási összeg teljesíthető. A végső eredményre vonatkozóan teljes körű adatot benyújtó 24 tagállam közül 14 tagállam teljesítette, míg 10 tagállam nem teljesítette energiamegtakarítási kötelezettségét.

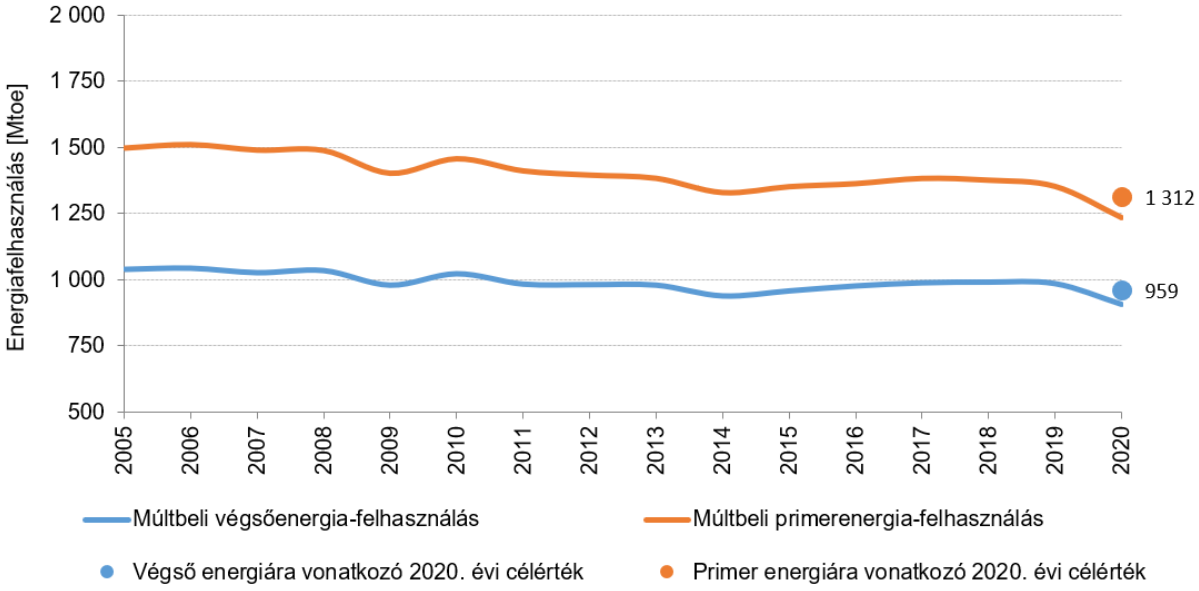

4. ábra: Az EU végső- és primerenergia-felhasználásának alakulása 2005 és 2020 között (a pontok az EU 2020-as energiahatékonysági célkitűzéseit jelzik) Forrás: Eurostat, Közös Kutatóközpont, 2022

A 2020. évi energiafelhasználásra kétségtelenül hatással volt a Covid19-világjárvány. Ez a rendkívüli helyzet a lakossági szektor energiafelhasználásának enyhe növekedéséhez vezetett, mivel az emberek több időt töltöttek otthon (kijárási korlátozások és távmunka), ugyanakkor a közlekedési, ipari és szolgáltatási szektor energiafelhasználása csökkent. A közlekedés volumenének jelentős visszaesése miatt a közlekedési ágazatban volt a leginkább érezhető a felhasználás csökkenése, ami elsősorban a Covid19-világjárvány alatti utazási korlátozásoknak tudható be.

A 2005–2020-as időszakban az EU energiafelhasználása általános csökkenő tendenciát mutatott, amint az a 4. ábrán látható**.** Az energiafelhasználás csökkenését az energiaintenzitás és az egy főre jutó energiafelhasználás általános csökkenése kísérte, ami a versenyképesség esetleges növekedését tükrözi.

Ami a **2030-ra vonatkozó célok felé tett előrelépést illeti**, az EU primerenergia-felhasználása 7,2 %-kal (a végsőenergia-felhasználás pedig 9,6 %-kal) haladta meg a 2030-as energiafelhasználási célszintet. Ez **32,5 %-os csökkenést jelent a 2007-es referencia-forgatókönyvben szereplő alapállapothoz képest**. Mindazonáltal sokkal több erőfeszítésre van szükség, ha strukturális csökkenést kívánunk elérni az energiafelhasználás terén, és teljesíteni akarjuk a REPowerEU tervben javasolt új, 13 %-os célt.

Épületek és termékek

Az **európai épületkorszerűsítési program** számos intézkedése már befejeződött vagy jelentős előrehaladást ért el azzal a céllal, hogy **2030-ig legalább megkétszerezzék az épületek éves energetikai felújításának arányát**, és elősegítsék a mélyrehatóbb energetikai felújításokat.

A tagállamok benyújtották **hosszú távú nemzeti felújítási stratégiáikat**, amelyek a finanszírozáshoz való hozzáférést, a tanácsadói eszközök, mint az egyablakos ügyintézési pontok előmozdítását, az energiaszegénység kezelését, a középületek energiahatékonyságának javítását és a jobb tájékoztatást segítő konkrét szakpolitikai

intézkedéseket tartalmaznak[38]. 2021 eleje óta **a közel nulla energiaigény vált a hivatalos normává új épületek esetében az EU-ban**.

Az **új európai Bauhausról (NEB) szóló hivatalos közlemény[39]** közzététele jelentette az átmenetet a közös tervezési szakasz és a Bauhaus-kezdeményezés megvalósítása között, és olyan tevékenységeket vezetett be, amelyek tovább támogatják annak célkitűzéseit. Az egyik kulcsfontosságú eszköz a **NEB Lab**, amelynek célja, hogy összekapcsolja az embereket, hogy azok konkrét és kézzelfogható projektekben együttműködjenek. 2022 áprilisa óta nyolc intézkedés indult már el ennek keretében, beleértve a **NEB-címkézési stratégiát**, a finanszírozási rendszereket, az oktatást és a szabályozást.

A környezettudatos tervezés és az energiacímkézés jelentősen és egyre nagyobb mértékben hozzájárul az európai zöld megállapodás és az „Irány az 55 %!” intézkedéscsomag célkitűzéseihez, valamint hasznos a magas energiaárakkal szembesülő fogyasztók szempontjából, akik költségei egyébként sokkal magasabbak lennének. **Az összes környezettudatos tervezési és energiacímkézési intézkedés által elért teljes becsült energiamegtakarítás 1 037 TWh/év (vagy 89 Mtoe/év) volt 2020-ban, ami a 2020. év teljes uniós primerenergia-felhasználása 7,2 %-ának felel meg**. A környezettudatos tervezés hatásairól szóló számviteli jelentés[40] legfrissebb kiadásában közzétett, 2020-ra vonatkozó becsléshez képest (60 milliárd EUR) a fogyasztói kiadások becsült csökkenése 2021-ben nagyjából megkétszereződött (több mint 120 milliárd EUR-t elérve), és 2022-ben még magasabb is lehet[41]. 2022. március 30-án a Bizottság elfogadta az energiafogyasztást befolyásoló termékek környezettudatos tervezésére és energiacímkézésére vonatkozó frissített munkatervet[42], amelynek végrehajtása jelentős megtakarítási lehetőséget jelent az elkövetkező években.

3.3. Energiabiztonság

Európa energiaellátásának biztonsága a rendkívüli kihívások ellenére is szilárd volt, köszönhetően a meglévő keret rezilienciájának, a tagállamok közötti szolidaritás szellemén alapuló fokozott felkészültségnek, a tavalyi évben nyújtott azonnali szakpolitikai támogatásnak és nemzetközi partnereinkkel a kapcsolatok szorosabbra fűzésének köszönhetően. A transzeurópai energetikai infrastruktúráról szóló rendelet jelentősen hozzájárult ehhez a szilárd ellátásbiztonsághoz azáltal, hogy közös érdekű projekteken keresztül összekapcsolta a tagállamok energiarendszereit.

Az EU **felkészült különféle lehetséges működési zavarokat leíró forgatókönyvekre** azáltal, hogy átfogó készültségi áttekintést készített, valamint nemzeti és uniós szinten bevezetett a felkészültség és az energiaellátás biztonságának erősítésére szolgáló intézkedéseket. Ezekben a nehéz időkben a **regionális együttműködés és szolidaritás továbbra is elengedhetetlen az EU ellenálló képességének garantálásához**, valamint annak biztosításához, hogy a határokon átnyúló áramlások és tárolókhoz való hozzáférés minden helyzetben lehetséges maradjon. E tekintetben – a transzeurópai energetikai infrastruktúráról szóló rendelet értelmében – a magas szintű csoportok stratégiailag koordinálják és felügyelik a határokon átnyúló közös érdekű projektek együttes végrehajtását.

[38] A bevált gyakorlatok tagállamok közötti megosztása érdekében a Bizottság kidolgozott egy szolgálati munkadokumentumot (SWD), amely elemzi a tagállamok hosszú távú nemzeti felújítási stratégiáit. https://energy.ec.europa.eu/system/files/2021-12/swd-on-national-long-term-renovation-strategies.pdf

[39] https://new-european-bauhaus.europa.eu/about/about-initiative_en

[40] https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/568cac02-5191-11ec-91ac-01aa75ed71a1/language-en

[41] Lásd: SWD(2022) 101 final, 6. pont.

[42] C/2022/2026 (HL C 182., 2022.5.4., 1. o.).

Az ágazati (villamosenergia-, gáz- és olajügyekkel foglalkozó) **európai koordinációs csoportok** rendszeresen találkoztak, és kulcsfontosságú szerepet játszottak az ellátásbiztonság felügyeletében, az információcserében és az intézkedések összehangolásában, hogy minden lehetséges forgatókönyvre készen álljanak.

Ami a **földgázellátás biztonságára vonatkozó szabályok**[43] végrehajtását illeti, valamennyi tagállam nemzeti vészhelyzeti terveket vezetett be a földgázellátási zavarok hatásainak megelőzésére vagy enyhítésére. A tagállamok előrehaladást értek el a kétoldalú szolidaritási megállapodások megkötése terén. A villamosenergia-ágazatban **a kockázati felkészültségről szóló rendelet**[44] végrehajtásának eredményeként létrejött a nemzeti kockázatfelkészültségi tervek első csomagja. Ami az **olajellátás biztonságát**[45] illeti, 18 tagállam (köztük két olyan tagállam, amely nem tagja a Nemzetközi Energia Ügynökségnek) vett részt az Ügynökség által március 1-jén és április 1-jén, a biztonsági kőolajkészletek hozzáférhetővé tétele érdekében kezdeményezett kollektív fellépésben. Júniusban a Bizottság ajánlást[46] adott ki a tagállamok számára, hogy legalább november 1-jéig ne töltsék fel a biztonsági készleteket a kőolajkészletekről szóló irányelvben előírt szintre, hogy ne terheljék meg még inkább a kőolajpiacot.

A jövő energiarendszeréhez több rugalmassági eszközre, mint például keresletoldali válaszra vagy energiatárolásra lesz szükség. A Bizottság azon dolgozik, hogy meghatározza a jövőálló **energiatárolás** – mint kulcsfontosságú rugalmassági eszköz – fejlesztésének támogatását célzó, kulcsfontosságú uniós fellépéseket.

A 2021 októberében közzétett tanulmány[47] nyomon követéseként a Bizottság szorosan figyelemmel kísérte a lehetséges szűk keresztmetszetek az energiabiztonság és a tiszta energiára való átállás szempontjából kritikus fontosságú energiatechnológiák **nyersanyag-ellátási láncaiban**.

3.4. Belső energiapiac

A drasztikusan emelkedő energiaárak fényében az Európai Bizottság megbízta az **Energiaszabályozók Európai Uniós Együttműködési Ügynökségét (a továbbiakban: ACER)**, hogy értékelje **az uniós nagykereskedelmi villamosenergia-piac jelenlegi szerkezetének előnyeit és hátrányait**. 2022 áprilisában[48] **az ACER arra a következtetésre jutott, hogy a jelenlegi energiaválság lényegében egy gázársokk**, amely a villamosenergia-árakat is érinti.

Az ACER azt is megállapította, hogy az elmúlt évtizedben **a határokon átnyúló kereskedelem és az európai villamosenergia-piacok további integrációja érdekében tett jelentős erőfeszítések számottevő előnyökkel jártak a fogyasztók számára**. A becslések szerint a szóban forgó előnyök a tagállamok közötti határokon átnyúló kereskedelemnek,

[43] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/1938 rendelete (2017. október 25.) a földgázellátás biztonságának megőrzését szolgáló intézkedésekről és a 994/2010/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről.

[44] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/941 rendelete (2019. június 5.) a villamosenergia-ágazati kockázatokra való felkészülésről.

[45] A Tanács 2009/119/EK irányelve (2009. szeptember 14.) a tagállamok minimális kőolaj- és/vagy kőolajtermék-készletezési kötelezettségéről.

[46] A Bizottság (EU) 2022/867 ajánlása (2022. június 1.) a biztonsági kőolajkészleteknek az Ukrajna elleni inváziót követően a tagállamok által történő felszabadításáról (HL L 151., 2022.6.2., 72. o.).

[47] Study on the resilience of critical supply chains for energy security and clean energy transition during and after the COVID-19 crisis (Tanulmány az energiabiztonság és a tiszta energiára való átállás szempontjából kritikus ellátási láncok rezilienciájáról a Covid19-válság alatt és után), ISBN 978-92-76-38453-3.

[48] https://www.acer.europa.eu/events-and-engagement/news/press-release-acer-publishes-its-final-assessment-eu-wholesale

valamint a kiterjedtebb földrajzi területet érintő fokozott ellátásbiztonságnak köszönhetően hozzávetőlegesen évi 34 milliárd EUR összeget tesznek ki. Az ACER jelentése kiemeli, hogy ezek az előnyök még a jelenlegi válság közepette is éreztetik hatásukat, hiszen az integrált piac segít elkerülni a villamosenergia-ellátás korlátozását, sőt egyes régiókban az áramkimaradásokat is.

A **piac-összekapcsolás**, ami azt jelenti, hogy a villamos energiával és az azt szállító rendszerösszekötő-kapacitással könnyen lehet kereskedni egy közös uniós kereskedési platformon, tovább javult mind a másnapi, mind a napon belüli piacokon. A másnapi piac-összekapcsolást sikeresen kiterjesztették az EU-tagállamok közötti valamennyi határra. A rendszerösszekötők használatának további optimalizálása érdekében a Bizottság azon dolgozik, hogy a piac-összekapcsolást az Energiaközösségre is kiterjesszék.

A drasztikusan megemelkedett villamosenergia-árak fényében a Bizottság kiadott egy közleményt **a rövid távú energiapiaci intervenciókról és a villamosenergia-piac szerkezetének hosszú távú fejlesztéséről**[49]. Elismerve, hogy lehetőség adódhat a villamosenergia-piaci szerkezet működésének további optimalizálására, a Bizottság hatásvizsgálati folyamatot indított, és a lehetséges fejlesztésekről tárgyal a tagállamokkal. Reziliensebb és hatékonyabb hosszú távú piacokat kell kialakítani, mind az energetikai átállás előmozdítása, mind pedig a fogyasztóknak és a kisvállalkozásoknak az áringadozásoktól való jobb védelme érdekében. Ezt a folyamatot a Bizottság a nagykereskedelmi energiapiacok integritásáról és átláthatóságáról szóló rendelet (REMIT) keretének[50] értékelésére is felhasználja abból a célból, hogy hatékonyabban csökkentse a piaci visszaélések kockázatait az átláthatóság és a piaci adatok minőségének javításával, valamint a szabályok megsértése esetén a jobb jogérvényesítés biztosításával.

A villamosenergia-piaci szerkezet működésének optimalizálására irányuló erőfeszítések nem lassíthatják a meglévő keret végrehajtására irányuló erőfeszítéseket[51]. Ez magában foglalja a fogyasztók jogainak javítását; azon cél elérése érdekében tett erőfeszítéseket, hogy 2025-re a rendszerösszekötő kapacitások legalább 70 %-ával lehessen kereskedni; a piac oly módon történő strukturálását, hogy az megfelelő jelzéseket adjon arra vonatkozóan, hogy hol van szükség beruházásra; a szabályozási torzulások és piaci kudarcok azonosítását és felszámolását, valamint a keresletoldali válasz és a tárolás elősegítését.

A **kapacitási mechanizmusok** iránti igény csökkentése érdekében jobban ki kell használni a keresletoldali rugalmasságban rejlő hatalmas lehetőségeket. A Bizottság ezért felkérte az ACER-t, hogy készítse elő **a keresletoldali rugalmasságra vonatkozó üzemi és kereskedelmi szabályzat** kidolgozását.

A jelenlegi geopolitikai helyzetben **a likvid és versenyképes belső gázpiac fontos szerepet játszott a gáz Európába vonzásában**. Szintén tanúi lehetünk a minap annak, ahogyan a gáz maximális kapacitással áramlik Nyugat-Európából Kelet-Európába, ami azt mutatja, hogy az árjelzések és az egyre inkább összekapcsolódó gázpiacok, amelyeket Európa az elmúlt évtizedben alakított ki, elősegítik, hogy a gáz eljusson oda, ahol arra a legnagyobb szükség van.

[49] COM(2022) 236 final, 2022. május 18.
[50] 1227/2011/EU rendelet a nagykereskedelmi energiapiacok integritásáról és átláthatóságáról.
[51] Nevezetesen az (EU) 2019/943 rendelet és az (EU) 2019/944 irányelv.

3.5. Kutatás és innováció, valamint versenyképesség

Az EU-nak **a magas energiaárakkal, a kritikus nyersanyagellátási lánc zavaraival, a természeti erőforrásokra (például a földre és a vízre) nehezedő nyomással és a szakképzettség hiányával kapcsolatos technológiai és nem technológiai jellegű kihívásokkal kell szembenéznie**. Mivel az EU által jegyzékbe vett 30 kritikus nyersanyag felét 80 %-ot meghaladó mennyiségben importálják, a jelentősen megemelkedett árak[52] hatással vannak a tisztaenergia-technológiák versenyképességére. A berendezések gyártásával foglalkozó uniós vállalkozások több mint 70 %-a anyaghiánnyal küzdött 2022-ben, 30 %-a pedig munkaerőhiányt tapasztalt 2022-ben. Ezek a tendenciák a tiszta energiaellátási lánc zavarainak növekvő kockázatát mutatják.

Az **uniós tisztaenergia-ágazat versenyképesebbé tétele** érdekében az EU-nak biztosítania kell az ellátást, és stratégiai tartalékokat kell kiépítenie ott, ahol az ellátás veszélyben van. Emiatt a Bizottság bejelentette a létfontosságú nyersanyagokról szóló európai törvényt[53], amely stratégiai projekteket is meghatároz az ellátási lánc egészében (kitermelés, finomítás, feldolgozás és újrahasznosítás), és biztosítja, hogy e projektek vonzzák a magán- és állami beruházásokat.

Az EU nyersanyagoktól való függésének csökkentése, a körforgásos gazdaságra irányuló erőfeszítések fokozása és a szakképzett munkaerő hiányának leküzdése együtt kialakítják a REPowerEU terv megvalósításához szükséges reziliensebb, függetlenebb, biztonságosabb és megfizethetőbb energiarendszert. Tekintettel arra, hogy az üvegházhatásúgáz-kibocsátás 2050-re várható csökkentésének körülbelül fele olyan technológiákat igényel, amelyek még nem piacképesek[54], a **kutatási és innovációs (K+I) tevékenységek** kulcsfontosságúak az európai zöld megállapodás célkitűzéseinek eléréséhez.

Az EU élen jár a tiszta energiával kapcsolatos kutatások terén. Ugyanakkor szükség van **a K+I-ba történő fokozottabb állami és magánberuházásokra**, valamint a bővítést és az elterjesztést célzó tevékenységekre. 2022-ben az EU megerősítette **vezető pozícióját a globális szélenergia-ágazatban** és **a kutatás és innováció terén**, valamint pozícióját **a napelemek** egyik legnagyobb piacaként, ahol az értéklánc számos szegmensében továbbra is éles a verseny. Az EU számos technológia tekintetében is választ előtt áll. Például a **hőszivattyú**-ágazatnak fel kell gyorsítania már amúgy is rohamléptekben növekvő piaci elterjedését, az uniós beszállítóknak pedig fel kell futtatniuk a termelésüket. Az **akkumulátorok** esetében – a folyamatban lévő kezdeményezések[55] ellenére – az uniós belföldi nyersanyagok és a fejlett anyaggyártás hiánya kihívást jelent az EU versenyképessége szempontjából. Annak ellenére, hogy az EU támaszkodhat a kereslet és a kínálat ösztönzésére irányuló erős átfogó megközelítésére, a villamosenergia-árak ugrásszerű növekedése és a kritikus nyersanyagoktól való függés az uniós **elektrolízis útján történő hidrogéntermelés** esetében is a főbb kihívások közé tartoznak.

Az EU finanszírozási programjai által támogatott **erősebb K+I ökoszisztéma**, a tagállamok közötti **fokozott együttműködés**[45], valamint a **nemzeti K+I tevékenységek folyamatos nyomon követése** kulcsfontosságúak egy sikeres K+I irányvonal meghatározásához, a

[52] A lítium és a kobalt ára több mint kétszeresére nőtt 2021-ben.
[53] Amint az 2022. szeptember 14-én, az Unió helyzetéről szóló 2022. évi értékelő beszédben elhangzott.
[54] Európai Bizottság, Kutatási és Innovációs Főigazgatóság, Research and innovation to REPower the EU (Kutatás és innováció az EU energetikai átalakítása érdekében), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2022, https://data.europa.eu/doi/10.2777/74947
[55] Például az Európai Akkumulátorszövetség és a közös európai érdeket szolgáló fontos projektek.

kutatás és az innováció, valamint a piaci elterjedtség közötti szakadék áthidalásához, az EU tisztaenergia-technológiáiban rejlő lehetőségek kiaknázásához, továbbá az EU versenyképességének megerősítéséhez.

4. A REPOWEREU-NAK NYÚJTOTT UNIÓS FINANSZÍROZÁS, A TISZTA ENERGIÁRA VALÓ ÁTÁLLÁS FELGYORSÍTÁSA ÉS AZ EURÓPAI ZÖLD MEGÁLLAPODÁS

4.1. A REPowerEU főbb beruházási igényei és az elérhető uniós finanszírozás

A **beruházási szükségletek bizottsági elemzése**[56] alapján ahhoz, hogy az orosz fosszilistüzelőanyag-behozataltól való függőség nullára csökkentésének teljes potenciálját ki lehessen aknázni, 300 milliárd euróra lenne szükség mostantól 2030-ig. Ennek a beruházásnak ki kell egészítenie az „Irány az 55 %!” intézkedéscsomagban szereplő javaslatokat, és magában kell foglalnia a következőket[57]: fotovoltaikus nap- és szélenergia (86 milliárd EUR), megújuló hidrogén (27 milliárd EUR), energiahatékonyság és hőszivattyúk (56 milliárd EUR), az ipar átállítása a kevesebb fosszilistüzelőanyag-felhasználásra (41 milliárd EUR), a biometán-termelés növelése (37 milliárd EUR), az elektromos hálózatba eszközölt beruházások a nagyobb villamosítás lehetővé tétele érdekében (29 milliárd EUR), új LNG-infrastruktúrába és gázvezeték-folyosókba (10 milliárd EUR), valamint az olajellátás biztonságának biztosításához szükséges olajinfrastruktúrába történő beruházás (1,5–2 milliárd EUR).

A **Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz (RRF) kulcsfontosságú szerepet fog játszani ezeknek az igényeknek** a különböző intézkedéseken keresztül – beleértve a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek részét képező REPowerEU-fejezeteket is – történő kielégítésében. Mind a REPowerEU-nak, mind a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek REPowerEU-ra vonatkozó fejezeteinek tükröződniük kell a nemzeti energia- és klímatervek (2023 közepéig benyújtandó) frissítésében. A Bizottság útmutatással fog szolgálni ezekkel a frissítésekkel kapcsolatban. A Bizottság további forrásokat javasolt a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz számára, és kétoldalú megbeszéléseket kezdeményezett a tagállamokkal azon reformok és beruházások azonosítása érdekében, amelyek esetlegesen támogathatók lehetnek a REPowerEU-ra vonatkozó új fejezetek alapján.

A REPowerEU-ra vonatkozó fejezetek összeállításakor a tagállamoknak figyelembe kell venniük az **az európai szemeszter során meghatározott országspecifikus ajánlásokat (CSR)**, melyek az idén magukban foglaltak **energia-specifikus ajánlásokat is**, amelyek különösen az energiafüggőség csökkentésének és az energetikai átállás felgyorsításának szükségességéhez kapcsolódó további reform- és beruházási igényekre összpontosítottak. Az európai szemeszter kerete központi szerepet fog játszani a REPowerEU intézkedéseinek nyomon követésében. A REPowerEU célkitűzéseit a tiszta energiára való átállás támogatja, és más uniós programokból is finanszírozzák, valamint számos uniós kezdeményezésen keresztül is támogatják (lásd a 4.2. fejezetet). Az uniós finanszírozás kiegészíti az egyéb rendelkezésre álló állami és magánfinanszírozást, amelyek kulcsszerepet fognak játszani a REPowerEU számára szükséges beruházások megvalósításában.

4.2. A tiszta energiára való átálláshoz nyújtott uniós pénzügyi támogatás

[56] SWD(2022) 230 final, 2022. május 18.
[57] A beruházási igények modellezésére épülő elemzéssel kapott, becsült értékek.

A tiszta energiára való átálláshoz az EU különféle **programokon** keresztül nyújt pénzügyi támogatást:

- **Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz**: a 26 jóváhagyott helyreállítási és rezilienciaépítési tervben[58] szereplő éghajlatváltozással kapcsolatos beruházások körülbelül 200 milliárd EUR-t tesznek ki[59], ami meghaladja a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközről szóló rendeletben meghatározott 37 %-os kötelezettséget[60]. Az éghajlatváltozással kapcsolatos beruházásokra elkülönített összeg legnagyobb részét a tiszta energiára, az energiahatékonyságra és az épületfelújítási intézkedésekre fordítják (körülbelül 88 milliárd EUR-t). Egy másik jelentős részt a fenntartható közlekedésre szánnak (körülbelül 70 milliárd EUR). Mintegy 10 milliárd EUR került elkülönítésre a megújuló és alacsony szén-dioxid-kibocsátású hidrogén számára.
- **A kohéziós politika** szintén jelentős támogatást nyújt az energiahatékonyság, a megújuló energia és az energiainfrastruktúra területén. A 2014–2020-as időszakban 27,5 milliárd EUR-t különítettek el a REPowerEU által prioritásként elismert beruházásokra. A 2021–2027-es időszakban a Bizottság arra számít, hogy a tagállamok további 34–36 milliárd EUR-t különítenek el ezekre a prioritásokra. 2022 júniusában az Európai Beruházási Bankkal (EBB) közösen a Bizottság létrehozott egy új pénzügyieszköz-modellt a REPowerEU támogatására.
- **Az InvestEU program**: 2022 júliusáig a fenntartható infrastruktúra keretben már mintegy 1,6 milliárd EUR összegű uniós garanciát különítettek el – többek között – a fotovoltaikus napenergia, a szélenergia és az energiahatékonyság terén történő beruházásokra. Az InvestEU tanácsadó központ kulcsfontosságú kezdeményezései az energiahatékonyság és a hidrogén területére terjednek ki:
  - 2011 óta az ELENA-mechanizmus támogatja az energiahatékonysági és tiszta mobilitási projektek kidolgozását. Tőkeáttételi tényezője 33, így lenyűgöző képességgel rendelkezik a magánfinanszírozás bevonására. 2021-ben 35,8 millió EUR-t különítettek 18 új projektre. Ezek várhatóan mintegy 500 GWh energiamegtakarítást eredményeznek évente.
  - A Bizottság együttműködik az EBB-vel egy olyan tanácsadó eszköz kidolgozásában, amely támogatja a megújulóenergia-beszerzési megállapodásokkal kapcsolatos projekteket, többek között a hidrogén elterjedésének és az iparágak villamosításának támogatása érdekében.
- A **Horizont Európa program** keretében 15 milliárd EUR-t különítettek el a megújulóenergia-technológiák, az energiahatékonyság, a fűtés és a hűtés villamosítása, valamint az energiarendszer digitalizálása terén végzett kutatás és innováció támogatására.
- **Az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz (CEF) energetikai programja** az energiahálózatok jobb összekapcsolását finanszírozza az egységes uniós energiapiac kiépítése és a tiszta energiára való átállás során. 2014 óta a CEF energetikai programja 154 projektet támogatott, összesen 5,7 milliárd EUR értékben. 2022 márciusában a Bizottság közzétette a CEF energetikai programja keretében az első, megújuló energiával

[58] AT, BG, BE, CY, CZ, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HR, IE, IT, LT, LU, LV, MT, NL, PL, PT, RO, SE, SI, SK.

[59] A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vonatkozásában feltüntetett kiadások a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek bizottsági elemzéseinek részeként közzétett éghajlat-politikai nyomonkövetési információkon alapuló, a Bizottság által készített becslések. A feltüntetett adatok azt a 25 nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervet fedik le, amelyeket a Bizottság 2022. június 17-ig értékelt és jóváhagyott. Lásd: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility_hu#nemzeti-helyrelltsi-s-rezilienciaptsi-tervek

[60] A nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveket jóváhagyó tanácsi végrehajtási határozatok mellékleteiben szereplő feltételekkel összhangban.

kapcsolatos, határokon átnyúló projektekre vonatkozó felhívást. 2022 májusában a Bizottság új felhívást írt ki a határokon átnyúló kulcsfontosságú energiainfrastruktúra-projektekre a közös érdekű projektek 5. uniós listáján szereplő projektekre vonatkozóan.

- **A LIFE program „Tiszta energiákra való átállás" (CET) alprogramja**: 2022 májusában megjelent a LIFE program CET alprogramjának pályázati felhívása, amely 98 millió EUR-t tesz elérhetővé energiahatékonysági és tiszta energiával kapcsolatos projektekre. Ez a felhívás a REPowerEU céljaira terjed ki, például a fűtési célú fosszilistüzelőanyag-felhasználás csökkentésére, valamint az energiahatékonysági megoldások gyorsabb elterjedésére a lakhatásban, a vállalkozások körében és a közszférában.
- 2022-ben sor kerül az első határokon átnyúló pályázatra a **megújulóenergia-finanszírozási mechanizmus keretében**. Ez a pályázat a napelemprojektekre összpontosít. A mechanizmus segít az EU teljes megújulóenergia-potenciáljának felszabadításában, és támogatja a tagállamokat a dekarbonizációs célkitűzések fokozott együttműködés alapuló megvalósításában.
- A szén-dioxid ára 2021-ben nőtt, így emelkedett az EU ETS-ből származó teljes bevétel is, amely összesen körülbelül 31 milliárd EUR-t tett ki. Ebből a pénzből támogatják az **Innovációs Alapot** és **a Modernizációs Alapot**.
- A **közös a közös agrárpolitika (KAP)** az **Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapon (EMVA)** keresztül szintén támogatja az energiahatékonyságot, a megújuló energiát és az energiainfrastruktúrát. Az azonosított igényektől és a jelenlegi vidékfejlesztési programokban vagy a jövőbeli KAP-stratégiai tervekben kidolgozott stratégiától függően a tagállamoknak lehetőségük nyílik arra, hogy támogassák a megújulóenergia-termelésre vagy az energiahatékonyság javítására irányuló beruházásokat a mezőgazdasági üzemek, de a vidéki vállalkozások esetében is.

A Bizottság a **technikai támogatási eszközön** keresztül is támogatja a tagállamokat azáltal, testre szabott technikai szaktanácsadást biztosítva a reformok megtervezéséhez és végrehajtásához, ideértve tiszta energiára való átállást előmozdító reformokat is. A Bizottság különösen abban segít a tagállamoknak, hogy meghatározzák az Oroszországból származó fosszilis tüzelőanyagok behozatalának fokozatos megszüntetését célzó reformokat és beruházásokat.

A jelenleg is zajló **uniós kezdeményezések** fontos szerepet játszanak a tiszta energiára való átállást szolgáló finanszírozás mozgósításában: Ezek közé tartoznak a következők:

- a **fenntartható energiába történő beruházásokkal foglalkozó fórumokra** vonatkozó kezdeményezés, amely rendkívül sikeres, és elősegíti az állami és a magánszféra érdekelt felei közötti párbeszédet, továbbá célja a magánfinanszírozás mozgósítása az energiahatékonyságba és a fenntartható energiába való befektetések érdekében;
- az **Energiahatékonyság-finanszírozási Szakértői Csoport**, amelynek fő küldetése az energiahatékonysági finanszírozás akadályainak azonosítása és ajánlások megfogalmazása a döntéshozó testületek és pénzügyi intézmények számára ezek megoldására vonatkozóan;
- az **energiával kapcsolatos beruházói párbeszéd**, amely 2022-ben indult az érdekelt felek platformjaként, és összehozza az energetikai és pénzügyi szakértőket, hogy azonosítsák az energiaágazatba történő beruházások akadályait, értékeljék a finanszírozási politikákat és eszközöket, valamint releváns megoldásokat javasoljanak.

Az éghajlati szempontok érvényesítése

A 2021–2027-es uniós költségvetés legalább 30 %-át éghajlatvédelemre fordítják (a 2014–2020-as költségvetésben az az arány 20 % volt). Egyes programok esetében az éghajlat-politikai kiadásokra vonatkozó cél eléri vagy meghaladja a 30 %-ot – Európai Regionális Fejlesztési Alap (30 %), Horizont Európa (35 %), Kohéziós Alap (37 %), Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz (37 %), Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz (60 %), a LIFE-program (61 %) és az Igazságos Átmenet Alap (100 %). 2021-ben a tagállamok helyreállítási és rezilienciaépítési tervei 40 %-ot irányoztak elő éghajlatvédelmi beruházásokra, ami jóval meghaladja a 37 %-os jogszabályi kötelezettséget.

4.3. Energiatámogatások az Unióban

Az energiapiacokon az elmúlt két évben váratlan és hirtelen fejlemények következtek be, amelyek jelentős hatást gyakoroltak az energiatermékek fogyasztására és áraira, a koronavírushoz kapcsolódó kijárási korlátozások, a világjárvány utáni fellendülés és a rendkívül magas és ingadozó energiaárak jelenlegi időszaka közepette. Az októberben megjelenő energiatámogatási jelentés[61] i. ismerteti a pontosabb, végleges számadatokat az energiatámogatások alakulásáról a Covid19-világjárvány sújtotta 2020-ban, és ii. becsléseket ad a világgazdasági fellendülésnek és a magas energiaáraknak 2021-ben az energiatámogatásokra gyakorolt hatásáról.

Az uniós fosszilistüzelőanyag-támogatások – miután több mint 5 %-kal visszaestek 2020-ban a kijárási korlátozások, valamint az embereket és a vállalkozásokat sújtó utazási korlátozások miatt – **2021-ben meglehetősen stabilak maradtak**, mivel a közlekedés és az ipar növekedését ellensúlyozta az energiaszektor fosszilis támogatásainak csökkenése. Az *olajtermékek* támogatása, különösen a közlekedési ágazatban, 12 %-kal csökkent 2020-ban, míg a *szén* támogatása 7 %-kal nőtt, a gáztámogatások pedig enyhén (2 %-kal) csökkentek az előző évhez viszonyítva – ezt befolyásolja az energiatermelésben betöltött szerepük. **2021-ben az olaj-, szén- és gáztámogatások enyhe növekedést mutattak**, miközben **a fosszilis tüzelőanyagból származó villamosenergia-termelés támogatása csökkent**. 2021 ősze óta, az európai piacokon növekvő energiaárakkal párhuzamosan, több uniós tagállam is intézkedéseket hozott az energiaszámlák polgárokra és vállalkozásokra gyakorolt hatásának enyhítésére, ami az energiafelhasználás nagyobb támogatását eredményezte.

A *megújuló energia* támogatása 7 %-kal nőtt 2020-ban, mivel a régóta fennálló támogatási rendszereknek még mérhető hatása volt, de 2021-ben kissé visszaestek. Az energiahatékonysági támogatások 2020-ban csökkentek, de 2021-ben viszont újra fellendültek. A támogatások további emelkedése volt megfigyelhető az *atom*energia esetében, két tagállamban az atomerőművek előrehozott bezárása kapcsán történt kifizetések miatt.

[61] Az energiaunió irányításáról szóló rendeletből adódóan a Bizottság minden évben jelentést készít az energiatámogatások, különösen a fosszilistüzelőanyag-támogatások alakulásáról a tagállamokban, és arról, hogy az országok milyen intézkedéseket hoztak a fosszilis tüzelőanyagok fokozatos kivezetésére vonatkozó ütemterv bemutatása érdekében.

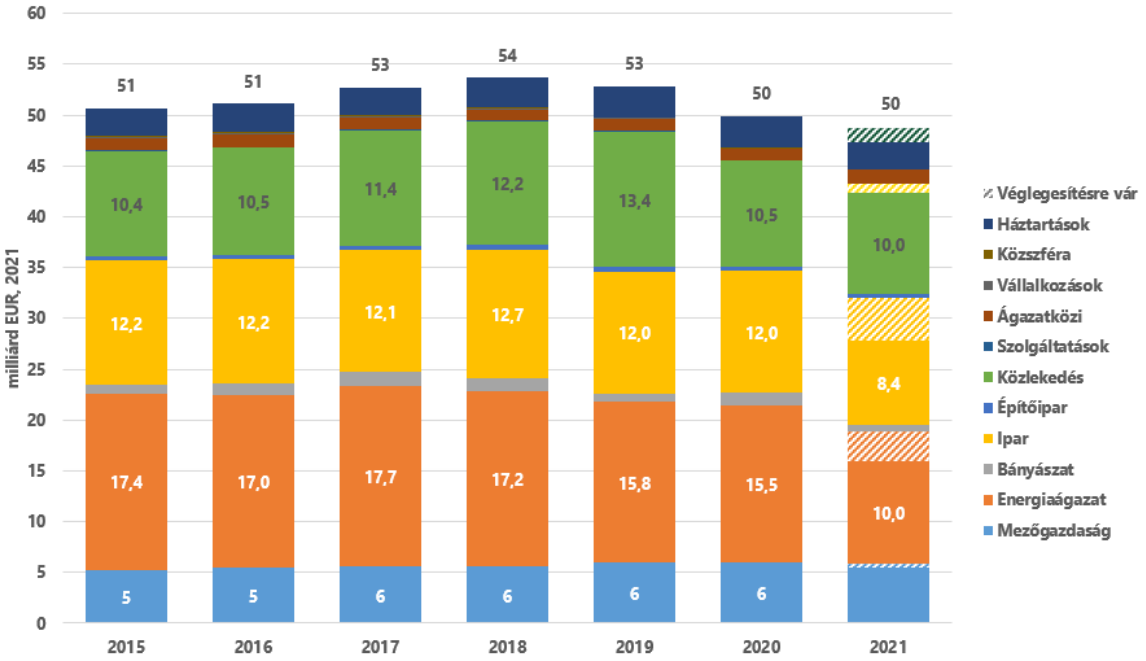

5. ábra: Fosszilisüzemanyag-támogatások az EU különböző ágazataiban Forrás: Tanulmány az Európai Unión belüli energiatámogatásokról és egyéb kormányzati beavatkozásokról, 2022

I. melléklet – a 2021 októbere óta emelkedő energiaárak miatt meghozott intézkedések

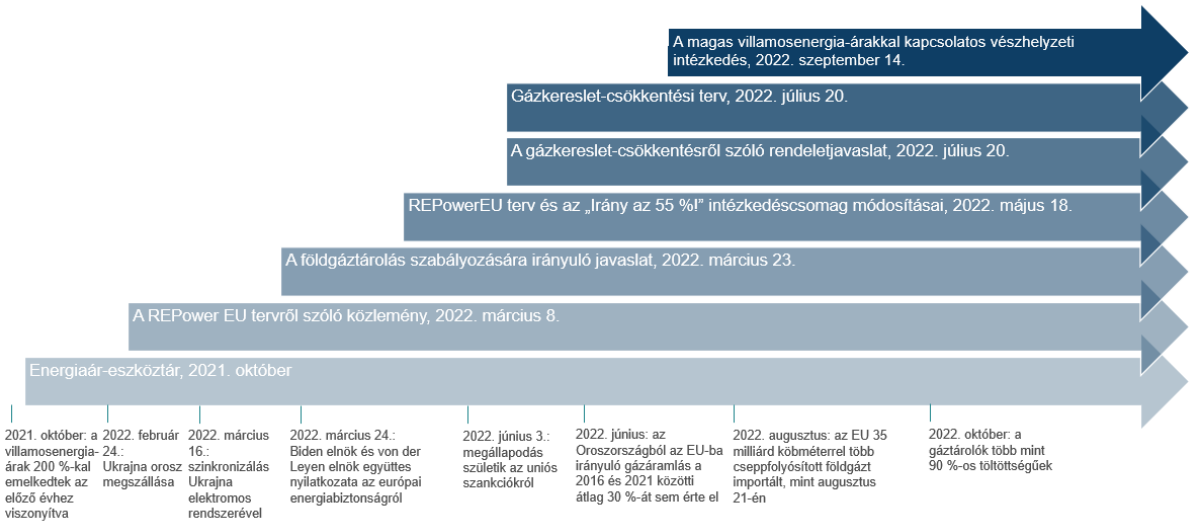

1. Energiaár-eszköztár, 2021. október 13.

- **A fogyasztók támogatása,** többek között **az energiaszegény fogyasztók számára nyújtott** rendkívüli jövedelemtámogatás révén**;** ideiglenes, célzott **adókulcs-csökkentés** a kiszolgáltatott háztartások számára; **a számlafizetések ideiglenes elhalasztásának** engedélyezése; biztosítékok bevezetése **a hálózatról való lekapcsolás elkerülése** érdekében
- **Vállalatoknak vagy iparágaknak nyújtott támogatás** (az uniós állami támogatási szabályokkal összhangban)
- **A nemzetközi energiaügyi kapcsolatok elmélyítése** a nemzetközi piacok átláthatóságának, likviditásának és rugalmasságának biztosítása érdekében
- **Az esetleges versenyellenes magatartás vizsgálata** az energiapiacon, és a szén-dioxid-piaci fejlemények fokozottabb nyomon követése
- A **megújulóenergia-beszerzési szerződésekhez** való **szélesebb körű hozzáférés** elősegítése, és azok kísérő intézkedésekkel való támogatása

2. REPowerEU közlemény, 2022. március 8.

- **Fogyasztók:** Útmutatás, amely megerősíti **az árak szabályozásának lehetőségét kivételes körülmények**, és bemutatja, hogy a tagállamok miként **oszthatják fel újra** az energiaágazat magas nyereségéből és a kibocsátáskereskedelemből származó bevételeket a fogyasztók között
- **Az állami támogatásokra vonatkozó szabályok:** A Bizottság tagállamokkal folytatott konzultációja az **állami támogatásokra vonatkozó új ideiglenes válságkeret** szükségességéről és hatályáról a válság által sújtott, különösen a magas energiaköltséggel küzdő vállalkozások megsegítése érdekében

- **Bejelenti** a **földgáztárolásról szóló rendeletre** vonatkozó jogalkotási javaslatot (REPowerEU terv), és megvizsgálja, milyen módokon lehetne **optimalizálni a villamosenergia-piac szerkezetét**

3. **A földgáztárolásról szóló rendeletjavaslat, 2022. március 23.**

- **Jogalkotási javaslat,** amely bevezet egy minimum **80 %-os gáztároló-töltöttségi szintre vonatkozó kötelezettséget** a következő télre
- **Közlemény**, amely kifejti a **piaci beavatkozás különféle lehetőségeit** európai és nemzeti szinten, valamint értékeli az egyes lehetőségek előnyeit és korlátait
- **Rendelet**, amelyet az Európai Parlament és a Tanács **június 27-én** fogadott el

4. **Uniós energiabeszerzési platform, 2022. április 7.**

- A tagállamok önkéntes részvétele a **közös gázbeszerzésben** az EU-tagállamok közötti egyenlőbb hozzáférés biztosítása és az ellátás biztonságának támogatása érdekében
- **Egy ipari tanácsadó csoport és öt regionális szintű munkacsoport** felállítása a közös beszerzési mechanizmusba bevezetendő potenciális kereslet jobb megértése érdekében

5. **REPowerEU terv, 2022. május 18.**

- **A megújuló energiaforrások elterjedésének felgyorsítása:**
  - A megújuló energia esetében a 2030-ig elérendő kiemelt célt 40 %-ról 45 %-ra emeli
  - **A nagy megújulóenergia-projektek engedélyezési eljárásának felgyorsítására irányuló ajánlások**
  - A **megújulóenergia-irányelv célzott módosítása** a megújuló energia magasabb rendű közérdekként való elismerés érdekében
  - **Az EU napenergia-stratégiája**
  - **Napelemes tető kezdeményezés**
  - **A hőszivattyúk telepítési arányának megkétszerezése**
  - 2030-ra **10 millió tonna megújuló hidrogént tűzi ki célul**
  - **A biometánra vonatkozó cselekvési terv**
- **Energiatakarékosság:**
  - 9 %-ról 13 %-ra növeli a 2030-ra vonatkozó kötelező energiahatékonysági célkitűzést
  - **Az „Energiatakarékos EU" című uniós közlemény** ösztönzi az energiamegtakarítás erősítését
- **Az energiaellátás diverzifikálása és nemzetközi partnerek támogatása:**
  - **Az EU külső energiaügyi stratégiája** megerősíti az EU nemzetközi partnerekkel kapcsolatos szerepvállalását és energiaügyi diplomáciáját, biztosítva az energiaellátás diverzifikációját és fellendítve a zöld és igazságos energetikai átállást

6. **Gázmegtakarítás a téli ellátásbiztonságért, 2022. július 20.**

- **A gázkereslet-csökkentésről szóló rendelet (javaslat), 2022. július 20.**
  - Minden tagállam számára azt a célt tűzi ki, hogy **15 %-kal csökkentse a gáz iránti keresletet** 2022. augusztus 1. és 2023. március 31. között

    - Lehetőséget ad a Bizottságnak arra, hogy a tagállamokkal folytatott konzultációt követően **„uniós riasztást” adjon ki az ellátás biztonságával kapcsolatban**, amely az összes tagállamot kötelezi a gáz iránti kereslet csökkentésére
    - **Rendelet** (az EUMSZ 122. cikke alapján), amelyet a Tanács **július 27-én** fogadott el
- **Gázkereslet-csökkentési terv, 2022. július 20.**
    - Intézkedéseket, elveket és kritériumokat határoz meg **a gáz iránti kereslet összehangolt csökkentésére**
    - **Iránymutatásokat ad a tagállamoknak**, hogy milyen szempontokat vegyenek figyelembe a korlátozó intézkedések kidolgozása során
    - Bátorítja **a gáz helyettesítését más tüzelőanyagokkal** – lehetőleg tisztább energiaforrásokkal
    - Ösztönzi **az általános energiamegtakarítást minden ágazatban**

7. A magas villamosenergia-árakkal kapcsolatos vészhelyzeti piaci beavatkozás, 2022. szeptember 14.

- Azt javasolja, hogy a tagállamok törekedjenek az általános villamosenergia-kereslet legalább 10 %-os csökkentésére 2023. március 31-ig
- Ideiglenes **bevételi plafont szab meg az inframarginális** villamosenergia-termelők esetében
- Az olaj-, gáz-, szén- és finomítói ágazatban végzett tevékenységekből származó többletnyereségre **szolidaritási hozzájárulást** vet ki, amelyet átirányít az energiafelhasználókhoz
- Először **teszi lehetővé a bekerülési érték alatti, szabályozott villamosenergia-árakat**, és kiterjeszti a szabályozott árakat a kis- és középvállalkozásokra is
- Rendelet (az EUMSZ 122. cikke alapján), amelyet a Tanács **szeptember 30-án** fogadott el